

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Villamosmérnöki és Informatikai Kar

Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

A NES videojáték konzol FPGA alapú megvalósítása

DIPLOMATERV

Készítette
Varga Dominik

Konzulens
Raikovich Tamás

2023. június 11.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Nintendo Entertainment System ismertetése	3
2.1. Képalkotás - Picture process unit	4
2.1.1. PPU által generált kimeneti jel	5
2.1.2. Pattern táblák és paletták	6
2.1.3. A név táblák és tulajdonság táblák (Attribute tables)	7
2.1.4. Objektum Attribútum Memória (OAM)	8
2.1.5. PPU hardveres bug-ok	9
3. NES FPGA alapú újra gondolása	10
3.1. Képalkotás	10
3.2. Audio	11
3.3. Játékok tárolása	11
3.4. Kompakt hordozható méret	12
4. FPGA NES kártya ismertetése	13
4.1. Tápellátás	15
4.2. Órajel források	15
4.3. Memória - SRAM	15
4.4. Digital Analog Converter és erősítő	16
4.5. HDMI és I2C szint illesztő	17
4.6. A kártya bemenetei	18
4.7. MicroSD kártya	19
4.8. FPGA konfigurációs módok	19
4.9. Soros Flash memória	20
4.10. LOGSYS fejlesztői port	20
4.11. Nyomtatott áramköri terv	20
4.11.1. Réteg beállítások	20
4.11.2. Komponensek elhelyezése	21
4.11.3. Coplanar differential pair routing	23
4.11.4. FPGA tár vonalak kialakítása	24
4.11.5. FPGA NES 3D terve	25
5. Összefoglalás, jövőbeli tervezek	26
Irodalomjegyzék	27
Függelék	28
F.1. NES kártya alkatrész elhelyezési terve	28
F.1.1. Top	28

F.1.2.	Bottom	29
F.2.	Nyomtatott áramköri terve (2D transparent)	30
F.3.	FPGA NES kártya kapcsolási rajza	31
F.3.1.	Tápegység	31
F.3.2.	HDMI és MicroSD kártya csatlakozó	32
F.3.3.	DAC, erősítő és kontroller áramkörök	33
F.3.4.	SRAM és SPI-Flash	34
F.3.5.	FPGA OSC és JTAG	35
F.3.6.	FPGA IO bankok	36

1. fejezet

Bevezetés

Az 1983-ban megjelent Nintendo Entertainment System (NES) 8 bites videojáték konzol a maga korában igen népszerű volt. A hardverének kialakítása több későbbi, modernebb videojáték konzolra volt hatással, valamint számos kiemelkedő játékprogram erre a konzolra készült el először.

A NES viszonylag egyszerű, jól átgondolt hardvere lehetővé teszi annak az olcsóbb, kevesebb erőforrással rendelkező FPGA eszközökkel történő megvalósítását. Egy ilyen megvalósításnak több előnye is van, például ki lehet használni a modern megjelenítő interfések (VGA, DVI, HDMI, stb.), valamint az eredeti játékkazetta helyett alkalmazni lehet modern adattároló eszközöket is (SD kártya). Természetesen ezen „továbbfejlesztések” mellett az egyedi változat képes futtatni az eredeti játékprogramokat.

A feladat célja egy egyedi, FPGA alapú NES megvalósítás hardver és szoftver komponenseinek elkészítése.

2. fejezet

Nintendo Entertainment System ismertetése

A Nintendo Entertainment System (NES) egy otthoni videojáték-konzol, amelyet a Nintendo 1983-ban Japánban (Family Computer, röviden FamiCom néven) és 1985-ben Észak-Amerikában, Európában és Ausztráliában adott ki. Ez minden idők egyik legikonikusabb és legnagyobb hatású videojáték-konzolja.

A NES döntő szerepet játszott a videojáték-ipar újjáélesztésében az 1983-as észak-amerikai videojáték-válság után. Számos klasszikus és kedvelt játékot mutatott be, amelyeket a játékosok még ma is nagyra tartanak. A konzol sikere az erős játéktárnak, a felhasználóbarát kialakításnak és az innovatív marketingstratégiáknak köszönhető.

2.1. ábra. Nintendo Entertainment System

Az otthoni konzol 8 bites processzorral rendelkezett, és a játékok tárolására elsősorban kazettákat használt. Jellegzetes, téglalap alakú kialakítása volt, a játékkazetták behelyezésére szolgáló elülső betöltő mechanizmussal. A konzolhoz egy pár kontroller is tartozott, és bevezette a ma már ikonikus NES gamepad kialakítását, amely irányjelzővel, start- és választógombokkal, valamint az A és B gombokkal rendelkezett.

A konzolra megjelent legnépszerűbb és legnagyobb hatású játékai közé tartozik a Super Mario Bros., a The Legend of Zelda, a Metroid, a Mega Man, a Castlevania és még sok más játék. Ezek a játékok megalapoztak számos sikeres franchise-t, amelyek ma is virágognak.

A játékkonzol hardverének megismerésére, elsősorban a hivatalos wiki oldalt használtam. Az itt olvasható tartalmakat az évek során nagy részt reverse engineering segítségével tárta fel, mivel a játékkonzol pontos adatlapjai, illetve időzítés és működési diagramjai nem lettek publikusak (a Nintendo tulajdonban vannak). Az itt szereplő adatokat a NES-Dev online közösség tartja karban, ezáltal az oldal pontos és helyes adatokat tartalmazhat (ezeket a közösség rendszeresen felül vizsgálja).

2.1. Képalkotás - Picture process unit

A következőkben azt fogom bemutatni, hogy a NES hogyan tárol, dolgoz fel és jelenít meg sprite grafikákat. A Sprite egy 8x8-as pixel csempét jelent, ez a NES képalkotásának alapjállére.

A NES főkomponensei közül a Picture Process Unit (későbbiekben PPU) felelős a konzol 8-bit-es grafikájának elő állításáért. A PPU egy a Nintendo által kifejlesztett speciális chip amely a processzor mellett működik, mint egy társprocesszor (co-processor), hasonlóan a napjainkban elterjedt videókártya-processzor pároszhoz.

A CPU-tól eltérően a PPU egy előre meghatározott grafikus műveleti parancs sorozatot hajt végre ciklikusan, nem lehet közvetlenül programozni. Saját memóriával rendelkezik amelyet a CPU képes módosítani, hogy ezzel megváltoztassa a grafika generálását. Ez a memóriaterület a következőképpen négy részre oszlik:

- *Pattern táblák*: Az első szekció tartalmazza a pattern táblákat, amelyek a nyers sprite-kép adatokat tartalmazzák az adott játékhoz. Két pattern tábla van a bal oldali és a jobb oldali tábla amelyek mindegyike 64 kilobyte-nyi memória. Együttesen pedig 256 darab 8 x 8 pixeles csempét tárolnak. A memória ezen része általában közvetlenül a játék kazetta karakter ROM vagy RAM chipjére van leképezve.
- *Névtáblák (Nametables)*: A következő rész a PPU névtábláit tartalmazza, amelyek a háttérgrafikák kialakítására szolgálnak a játékhoz. Ezek 32x30-as rászterben vannak felépítve, a rászter minden egyes eleme egy 8x8 pixeles területet reprezentál a képernyőn. A cellák egyetlen byte-ot tartalmaznak, amely egy csempét címz meg a Pattern táblákban.
- *Paletták (Palettes)*: A harmadik rész az aktív szín paletták tárolására szolgál a játékhoz. A PPU képes több mint 50 különböző szín előállítására, de nem tudja az összes színt egyszerre használni egyidejűleg, ehelyett ezt a memória területet arra használják, hogy meghatározzunk nyolc aktív palettát amelyek egyenként négy színt tartalmaznak. Ebből a nyolc palettából, választhatunk színt a pixel-ek megjelenítése során.
- *Objektum Attribútum Memória (későbbiekben OAM)*: A PPU memóriának ez a része vezérli a játék előtéren lévő grafikájának megjelenítését. Ezek olyan dolgok, mint például Mario, Link, az ellenségek és az olyan effektek, mint a tűzgolyók és robbanások. Alapvetően bármi, ami a háttér grafika felett vagy néha alatta jelenne meg.

Tehát, mindez összegezve, úgy tekinthetjük a PPU-ra, mintha ez a négy jól elkülöníthető memória terület irányítaná ezt a segéd processzort. A Pattern táblák határozzák

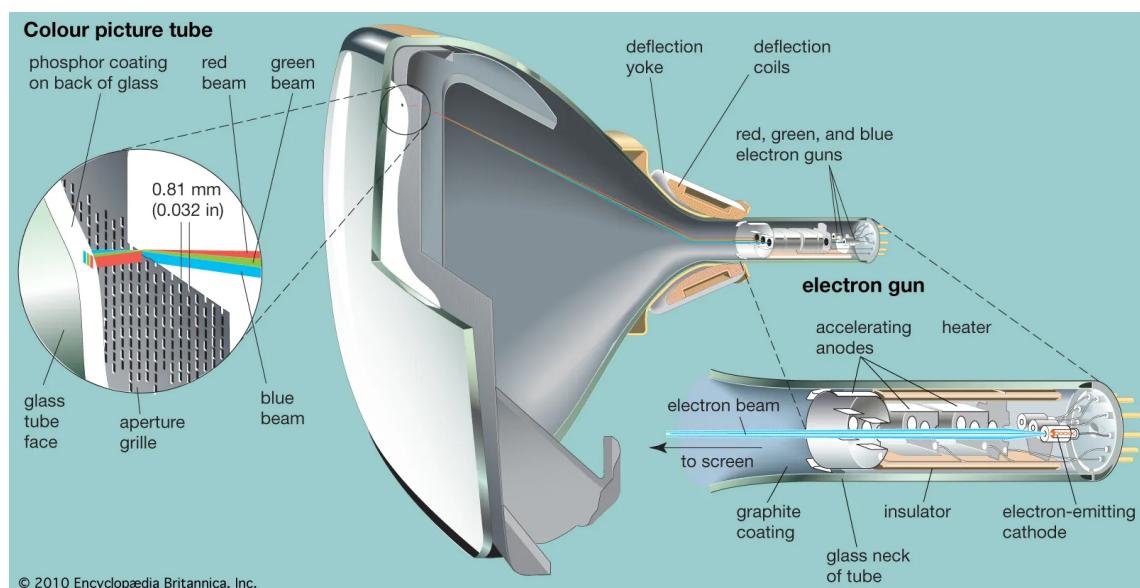
meg a nyers képadatokat. A névtáblák határozzák meg a háttér generálását. A színpaletták határozzák meg a használandó színeket és az OAM vezérli az előtérbe vagy háttérbe kerülő mozgó sprite-okat. Ezen felül a PPU további funkciókkal is rendelkezik, ezeket nyolc különböző regiszter írásával és olvasásával érhetjük el. Ezekről a regiszterekről az implementálás során a ?? fejezetben még olvashatunk.

2.1.1. PPU által generált kimeneti jel

Ebben a fejezetben bemutatom a PPU által generált jelet és ennek felhasználást a régi típusú CRT TV-kben. A CRT televízió (az eredeti TV) a modern lapos képernyők előfutára volt, alapvetően két fő komponensből épültek fel egy fluoreszkáló képernyőből és egy katódsugárcsőből.

A CRT működése röviden: a katódsugárcső egy pisztolyként funkcionál, amely elektronokat lő ki a képernyőre és amikor elég elektron találja el a képernyő egy bizonyos területét az világítani kezd. A televíziók kétféle típusban léteztek, fekete-fehérben vagy színesben. A fekete-fehér esetben egy elektronagyú szabályozta a képernyő pixel-einek monokróm fényerejét, a színes esetben három különálló elektronagyú szabályozta a vörös, kék és zöld komponensek arányát, ezzel megalkotva a színes képet. A színes TV-k esetében is a három elektron sugár együttes mozgott végig a képernyőn, ezért a könnyebb megértés érdekében érdemes egy elektron sugárként gondolni ezekre.

A televízió működése során a bal felső sarokból kezdve úgy irányítja az elektron sugarat, hogy a teljes képernyőn végigfusson sorról sorra, amíg el nem éri a jobb alsó sarkát a képernyőnek. Ha egy sor végére érünk akkor az elektron sugarat vissza pozicionáljuk a sor elejére, ezt az időt horizontális szinkronizációnak nevezzük (horizontal blanking). Ha végigértünk egy képkockán a TV a katódsugárcsövet újra a felső sor bal oldalára állítja, ezt vertikális szinkronizációt (vertical blanking) hívják. Ez képalkotási ciklus a TV működése közben rögzített időközönként ismétlődik, általában másodpercenként hatvan képkocka körül.

2.2. ábra. Katódsugárcsöves TV-k működése

Miközben a elektronagyú mozog, a TV egy belső jel segítségével tudja szabályozni az elektronok kibocsátásának mértékét. Ez a jel megváltoztatja a szín fényerejét egy adott pozícióban (pixel-en), a pisztoly gyors mozgásának következtében, az eredmény egy foly-

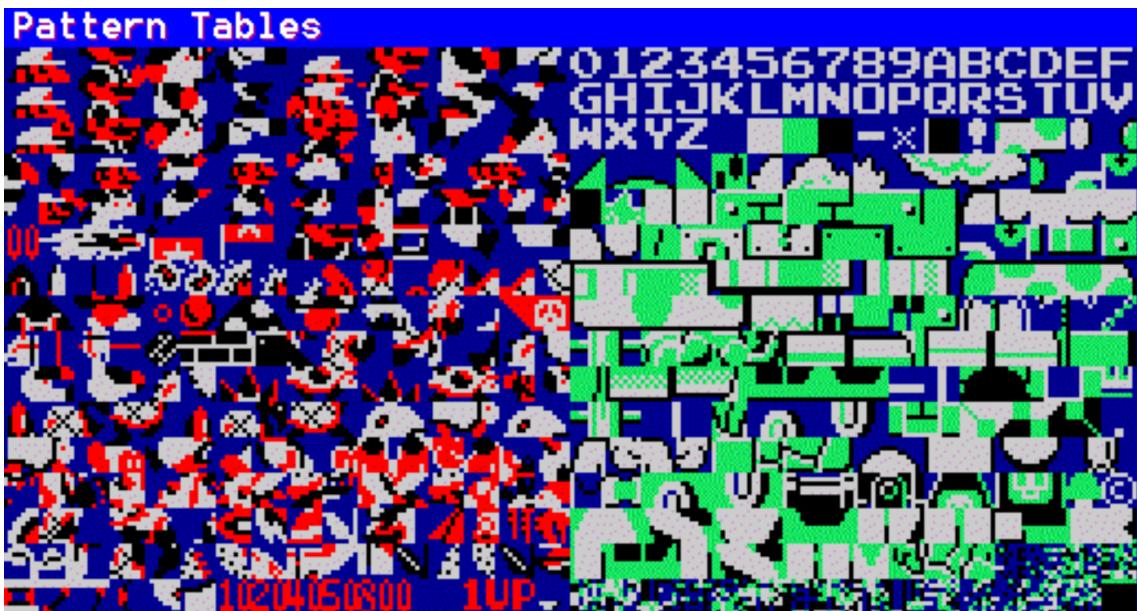
tonos animált kép képernyőn. Ezt a jelet kompozit jelnek nevezzük és általában egy rf antennáról vagy egy kábel boxból származott, de a NES esetében ezt a jelet a PPU állítja elő.

A NES két típusú kompozit jelet tudott előállítani, attól függően, hogy a világ melyik területére gyártották. Ez azért következett be mert a CRT TV-knek két standard típusa terjedt el világszerte az NTSC és a PAL. Az NTSC-t elsősorban az Egyesült Államokban és Japánban használták, és 60 képkocka/másodperces sebességgel jelenítette meg kompozit jelet, ezek a TV-k összesen 525 képsorral rendelkeztek. A PAL-t elsősorban Európában, Afrikában és Dél-Amerikában használták és 50 képkocka/másodperc sebességgel futott, összesen 625 képsort jelenített meg.

A NES játékokat sosem programozták régió specifikusak, az egyetlen dolog ami változott területenként az a NES PPU-jának hardware. Így a világ különböző területein ugyanaz a játék gyorsabban illetve lassabban futott, ez akár 17%-os különbséget is jelenthetett. A NES emulálás szempontjából az NTSC készülékekkel veszem alapul mivel ezeken gépek működését tárták fel részletesebben reverse engineering-gel.

2.1.2. Pattern táblák és paletták

A sprite képek, amelyek a PPU Pattern tábla memóriájában helyezkednek el, képezik az alapját minden grafikai megjelenítésnek. Ezek a 8 x 8 pixeles csempék alkotják a bonyolult háttereket, mozgó objektumokat és speciális effekteket. Alapvetően a sprite-ok tárolása hasonló módon történik mint egy modern számítógépek által használt kép esetében, mint például png. Mindkét tárolási formátumot kétdimenziós szám rácsként tudjuk elképzelni, ahol minden egyes cellához tartozó érték egy pixelhez tartozó színt reprezentál, csak amíg a png több millió színt támogat addig a NES egy pixel-e csupán négy különböző színű lehet. Gyakorlatilag egy ilyen csempe nem is tárol szín adatokat, a pixel-eket reprezentáló számértékek referenciaik egy éppen aktív szín paletta színére.

2.3. ábra. Super Mario Bros. Pattern táblái

A színpaletták memória területének írásával, nyolc különböző palettát állíthatunk be a grafikus megjelenítéshez, négyet a háttér megjelenítéséhez és a maradék négyet az előtér rendereléséhez. minden egyes paletta négy színt tárol, az első szín minden egyes palettán egy átlátszósági szín, ez azt jelenti, hogy ha a pixel szín értéke nullás indexel rendelkezik

akkor az megjelenítés során minden esetben átlátszó lesz (függetlenül a palettába írt szín értéktől).

A fentiek alapján, tehát egy pixel 0-3-ig vehet fel értéket, tehát 2 biten vagyunk képesek eltárolni az értékét. Egy 8 x 8 as csempe pedig 64 pixelt tartalmaz, ezért összesen 16 byte helyet foglal. Mivel a NES processzora egy 6502-es (8 bit-es) modell volt, ennek okán a legkisebb memóriaegység amit képes volt megcímzni az egy byte volt, így a csempe adatok ésszerű tárolásához egyedi megoldásra volt szükség.

00	00	00	00	00	00	01	01
00	00	00	00	00	01	01	01
00	00	00	00	01	01	01	01
00	00	00	01	01	01	01	01
00	00	01	11	11	01	01	01
00	01	01	01	10	11	01	01
00	01	01	01	10	11	11	11
01	01	01	01	10	11	10	01

2.4. ábra. Gumba (Mario egyik ellenfele) bal felső csempe elem szín adatai

Mivel a NES nem képes direkt a 2 bit-es számértékekkel dolgozni, ezért ezeket fel daraboljuk először logikailag magas és alacsony bitekre. Ezt követően elsőként a csempe alacsony 8 byte-ját tároljuk el majd ezt követően a magas nyolc byte-ot, így megkapjuk a fentebb kiszámolt 16 byte-os értéket. Ezáltal könnyel elérhetővé tettük a kép adatainkat a cpu számára, illetve a PPU-is helyesen képes ezeket megjeleníteni.

2.1.3. A név táblák és tulajdonság táblák (Attribute tables)

A név táblák alapvetően, ahogyan már fentebb olvashattuk egy-egy 32 x 30-as rácsként képzelhetők el, ahol minden egyes cella egy csempének felel meg (8 x 8 pixel). Ebből következően egy név tábla 256 x 240 pixelt tartalmaz, ez a CRT monitorok teljes képernyő területe. Egy rács elem, pedig egy, egy byte-os címet tartalmaz, amely az éppen aktív pattern tábla egy csempéjét címzi meg (mivel összesen 256 aktív csempénk lehet ezért elég egy byte a címzéshez).

Ahhoz, hogy a PPU-nk képes legyen egy játék során gyors és gördülékeny háttér változásokra több különböző eszközt fejlesztettek ki. Kezdve azzal, hogy a NES hardveren belül két név táblát helyeztek el, ezek okos címzésével és a hardver sajátosságainak kihasználásaval (mirroring) képesek vagyunk az úgynevezett scrolling megvalósítására. Ez egyszerűen egy vertikális vagy egy horizontális finom lapozásnak írható le (egy-két sor pixel eltolásával,

illetve megjelenítésével). Alapvető esetben a NES játékok vagy fix háttérrel rendelkeztek (lásd donkey kong), vagy csak horizontális vagy vertikális scrolling-ot alkalmaztak (horizontális - Super Mario Bros.). Viszont a későbbiekben megjelentek komplexebb játékok is amelyek ezek vegyítését alkalmazták ilyen például a Metroid vagy a Legend of Zelda.

A mirroring az a jelenség, amikor két cím azonos memória területre mutat, ez azért fordulhat elő, mert a PPU nem teljes címzést használ (kevesebb bit-tel címez meg tartományokat). A név táblák esetében például egy 2 x 2-es rácsot szoktak képezni ennek segítségével, így kiterjesztve a két névtáblánk címzési tartományát. De ez a jelenség ez egész PPU memória felépítése során megfigyelhető.

Memórai címek	Méret	Leírás
0000–0FFF	\$1000	Pattern tábla 1
1000–1FFF	\$1000	Pattern tábla 2
2000–23FF	\$0400	Név tábla 1
2400–27FF	\$0400	Név tábla 2
2800–2BFF	\$0400	Név tábla 3
2C00–2FFF	\$0400	Név tábla 4
3000–3EFF	\$0F00	A 2000–2EFF címterület mirror-ja
3F00–3F1F	\$0020	Szín paletta RAM indexek
3F20–3FFF	\$00E0	A 3F00–3F1F címterület mirror-ja

2.1. táblázat. A PPU memória kezelése (14 bit címek) mirroring jelenséggel

Minden egyes névtábla végén egy kisebb extra memória terület található, amelyet tulajdonság táblának (vagyis Attribute Table-nek) nevezünk. Ez egy kisebb táblázatként képzelhető el ahol minden egyes cellában egy byte adatot tárolunk, viszont ennek feloldása bonyolultabb mint névtáblák esetében. Ez a 8 bit egy 4 X 4 csempényi háttér terület szín palettáját határozza meg a következő képen:

- az első két bit a bal felső 2 x 2 csempe palettáját határozza meg,
- a második két bit a jobb felső 2 x 2-es terület palettáját határozza meg,
- a harmadik két bit a bal alsó 2 x 2-es terület palettáját határozza meg,
- végül pedig az utolsó két bit a jobb alsó terület színérért felelős.

Így a teljes képünket 8 x 8 ilyen byte-tal írhatjuk le.

2.1.4. Objektum Attribútum Memória (OAM)

Ez a memória terület 64 külön álló sprite tárolására képes. minden egyes OAM spritehoz négy byte adat tartozik. Az első byte meghatározza a vertikális vagy y koordinátáját a sprite-nak. A második byte azt határozza meg, hogy melyik 8 x 8-as csempe legyen megjelenítve az éppen aktív Pattern táblából. A harmadik byte segítségével különböző tulajdonságait vagyunk képesek befolyásolni a sprite-nak. Végül pedig az utolsó byte a horizontális vagyis x koordinátáját határozzam meg az objektumnak.

Az előbb bemutatott byte-ok közül az egyetlen bonyolultabb működésű a harmadik, ebben az esetben is a különböző bit-ek más és más működést kódolnak. Az nulladik és az első bit egy előtér szín palettát választanak ki a sprite számára. A következő három bit (3, 4 és 5) nem használtak. Ezt követően az ötödik bit határozza meg, hogy a sprite a háttér elé vagy mögé kerüljön (ha értéke nulla akkor a háttér fölé fog kerülni, ha pedig egy mögé). Végül pedig a hatodik illetve hetedik bitek azt határozzák, hogy a sprite pixel-ei horizontálisan vagy vertikálisan helyet cseréljenek (tükrözve legyenek), nulla esetén a sprite eredeti formájában marad, egy esetén, pedig meg tükröződik. Ez egy nagyon hasznos

tulajdonság, hiszen így a játék fejlesztők rengeteg memória területet spórolhattak a Pattern táblákból. Mivel több olyan objektumot, karaktert vagy effektet is tervezhettek amelyek vagy horizontálisan vagy vertikálisan szimmetrikusak voltak (erre az egyik legjobb példa a felvető gomba a Super Mario Bros. videojátékból).

2.1.5. PPU hardveres bug-ok

Mivel hardveres emulálást készítünk, ezért nem lehetünk el az eredeti hardver bug-jai mellett. Az esetek többségében a NES játék fejlesztői kihasználták ezeket az hazárdokat bug-okat a játékfejlesztések során. Tehát ha az eredeti játékokkal szeretnénk játszani ezekkel is maradéktalanul meg kell ismerkednünk.

A PPU leghíresebb, ilyen bug-ja a Sprite Overflow Bug. Ez a OAM feldolgozása és megjelenítése közben alakulhat ki a NES-ben. Ennek megismeréséhez először is érdemes áttekinteni, hogy a PPU milyen állapotgép alapján dolgozza fel a OAM-ot. A PPU-n belül található egy másodlagos OAM amely nyolc sprite eltárolására képes, ennek a nyolc spritenak a megjelenítése történik a NES egy 256 pixeles sorban. minden egyes sorral ebbe a memória területbe töltjük be az éppen aktív spritokat, ennek következtében a 64 sprite közül csupán nyolcat tudunk egy sorba megjeleníteni. Ezek alapján az OAM megjelenítés a következő négy lépésből áll:

1. először is megtisztítjuk a másodlagos OAM-ot,
2. majd végigvizsgáljuk a teljes OAM-ot és kiválasztjuk azokat a sprite-okat amiket a következő sorban meg kell jeleníteni (ezekből az első nyolcat),
3. ha a megtaláltuk a 8 megjelenítendő sprite-ot akkor sajnos egy hibás implementációval végig vizsgálja az eszköz, hogy van-e még aktív sprite a sorban (ha talál ilyet beállítja a Sprite Overflow Flaget),
4. végül pedig a PPU feltölti a megjelenítéshez szükséges regisztereket az éppen aktív spritok adataival.

A következő sorban megjelenítendő aktív sprite-ok kiválasztása, az objektumok y értéke alapján történik az OAM-ban tárolt prioritási sorrend alapján. A fent említett bug a harmadik lépésben következhet be, amikor a PPU megtalálta a nyolcadik sprite-ot, ezt követően elkezdi vizsgálni a maradék OAM területet, viszont ennek vizsgálata csak az első esetben következik be helyes tulajdonság szerint (y érték). Ezt követően a a sprite-ok tulajdonságaiban diagonálisan haladunk (tehát a második keresés a Pattern tábla cím alapján történik, és későbbiekben így tovább halad az objektum négy byte-ján keresztül), így olyan esetben is bejelezhet a Sprite Overflow Flag amikor ez nem is történt meg. Erre a bug-ra több híres játék is épített az egyik leghíresebb a The Legend of Zelda, de például a Ninja Gaiden és Castlevania sorozatokban is meg jelent.

Egy másik kevésbé ismert bug-ot az OAMADDR regiszterrel kapcsolatban találtak meg. Ez általában akkor jött elő amikor nem a DMA vezérlőt használták az OAM frissítésére, hanem a szimpla byte elérését. Ilyenkor néha elő fordult, hogy egy egy byteot rossz OAM területre másolt az eszköz, ezzel beszennyezve az OAM-ot. Ennek a bug-nak későbbi kompatibilitási okai voltak.

3. fejezet

NES FPGA alapú újra gondolása

A diplomaterv projektem egyik fő célja, egy hardveres emulátort készítsek a Nintendo Entertainment System játékkonzolhoz. Alapvetően emulátort lehet készíteni szoftveres illetve hardveres módon. A szoftveres emulátorok alapja az eredeti hardver szimulálása egy szoftver segítségével a lehető pontosabb módon (ez nem minden esetben sikerül). Hardveres emulálásnál általában egy FPGA chipet használnak és ezen definiálják az eredeti hardveres működéseket. Az általunk választott megvalósítás sokkal idő igényesebb, viszont ennek segítségével képesek vagyunk az eredeti eszköz legfontosabb emulálására. Illetve egy erősebb FPGA segítségével modernizálhatunk egy régebbi konzolt is, persze bármilyen hardveres módosítás esetén (amely eltér az eredeti eszköztől), át kell gondolnunk, hogy a megváltozott körülmények között is minden működni fog-e az eredeti hardverben.

Ebben a fejezetben azt fogom bemutatni, hogy milyen hardveres változtatásokat/fejlesztéseket eszközöltem, az eredeti NES-hez képest, hogy egy friss, modernebb megjelenést adjak az eredeti konzolnak.

3.1. Képalkotás

Már az előző 2.1.1 fejezetben olvashattuk, hogy a NES egy kompozit jelet állított elő CRT televíziók számára. Ez talán a játék konzol legelavultabb része, hiszen napjainkban már ezt a televízió típust nem is lehet beszerezni. Ezeket teljes mértékben leváltották a VGA alapú (DVI, HDMI, DisplayPort csatlakozóval ellátott) különböző méretű és felbontású lapos TV-k. Ezeknek a megvalósításoknak rengeteg előnye van az analóg megjelenítéssel szemben. Az egyik legjelentősebb, hogy ezen keresztül képesek vagyunk torzításmentes átvitelre.

A NES eredeti felbontása 256 x 240 pixel és 60 Hz (NTSC). Ez a méret sajnos nem felel meg a modern VGA szabványoknak, úgy hogy ezen a téren módosítanunk kell a PPU képgenerálásán. A módosítások során a VGA adatok generálását helyeztem elő térbe. A legkisebb VGA kép méret amivel érdemes dolgozni és a modern TV-k és monitorok támogatnak az a 640 x 480 pixel és 60 Hz, szerencsénkre ebbe a méretbe pontosan elfér a kétszeres NES kép méret. Ebből eredeztetve, ha egy pixel-t 2 x 2 pixel-el reprezentálunk, akkor 512 x 480 pixel méretű képet kapunk ennél bonyolultabb megoldás is létezik (bilineáris interpoláció), de ez a legegyszerűbb ezért kezdetben ezt implementálom. Ez a változtatás lehetővé teszi, hogy NES nyomtatott huzalozott kártyáján modern HDMI csatlakozót helyezzék el.

Illetve ebből a módosításból következőleg a rendszerünk működési frekvenciája is megváltozik, a VGA jelünk pixel óra jele 25 Mhz lesz, az RGB adatok pedig 250 Mhz-el lesznek továbbítva a TV vagy monitor felé. Ez azt jelenti, hogy a PPU-nk működési órajelét is meg kell változtatni (eredetileg körülbelül 5.37MHz NTSC modellben). A NES nyomta-

tott huzalozott kártyáján ezért egy magasabb órajelforrást kell elhelyezni. Az órajel pontos beállítására pedig az FPGA chip DCM (Digital Clock Manager) és PLL (Phase Locked Loop) funkcióit használhatjuk.

3.2. Audio

Az Audio Process Unit (APU), egy öt külön álló hangsávot kezelő komponens, mely a NES eredeti hangját, nem lineáris keverés segítségével állította elő ezekből a csatornákból. Ezt a jelet a hardveres emulálás során mi egy digitális jelként állítjuk elő az FPGA-val. Ahhoz, hogy eredeti eszköz hangját élvezni tudjuk ezt először egy DAC segítségével analóg jellé kell konvertálnunk, végül pedig egy megfelelő erősítőn át egy Jack csatlakozóra kivezetnünk. Az erősítő típusa attól függ, hogy fülhallgatón vagy pedig hangszórón szeretnénk, hogy ezek az ikonikus dallamok megszólaljanak. Egy jó kompromisszumos megoldás a kártyát fülhallgató erősítővel ellátni mivel hangszóróból léteznek olyan modellek (belőről erősítővel rendelkezők), amelyek ezzel az gyengébb erősítővel is működnek (így mind a két opción fennáll a konzol használatra). Az eredeti konzol mono hangzással rendelkezett viszont mi ezt jelet a DAC működése miatt, mind a két fülre kivezethetjük, ezzel sztereó hangzást imitálva (ettől még természetesen ez nem lesz valódi sztereó jel).

Mivel a NES nyomtatott huzalozott kártyáján már a képalkotás miatt elhelyezek egy HDMI csatlakozót, ezért egy kisebb I2C szint illesztő komponens segítségével a HDMI hang csatornái is beköthetők. Így lehetővé téve, hogy egy esetleges későbbi fejlesztés során a TV/monitor beépített hangszóróján szólaljon meg játékkonzolunk.

3.3. Játékok tárolása

A NES játékok programkódja és Pattern tábla adatai az esetek többségében a játék kazetta saját program és karakter ROM-jában helyezkedtek el. Ez a megoldás rengeteg extra területet emészteni fel a nyomtatott huzalozott kártyán (a kazetta befogadó egységet rá kéne tervezni az eszközre), illetve az összes teszt játéknak fizikailag a birtokomba kell lennie ehhez (és egyéb hardveres teszteket nehezen lehetne megvalósítani).

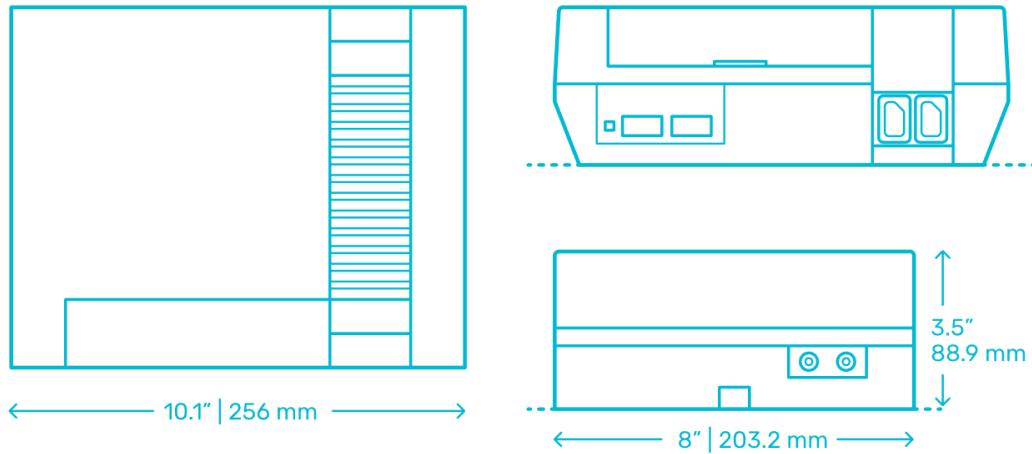
Ennek következtében egy új megoldást kellet kitalálni arra, hogy az emulált NES hardvert megfelelő módon ellássam játékokkal. Az egyik kézen fekvő megoldás, hogy a hordozó kártyára el lehet helyezni egy statikus RAM modult amelynek elég nagynak kell lennie ahhoz, hogy a játék kártyák karakter és program ROM-ját egyszerre tartalmazza. A legnagyobb NES játék 768 KB memória területtel rendelkezett és ez a Kirby's Adventure volt, ehhez képest az összes többi játék 512 KB-os vagy ennél kisebb volt. A NES hardver indítás előtt ezt a SRAM-ot fel kell töltenünk a játékkal, majd a hardver indítását követően a PPU és CPU innen fog dolgozni.

Annak érdekében, hogy több játékot is képesek legyünk tárolni érdemes egy nagyobb méretű háttértárat is tervezni az eszközre, amely a játékokat fogja tartalmazni, erre ideális lehet egy SD kártya. A projekt kezdeti szakaszában ezt még nem használom, viszont az esetleges jövőbeli fejlesztések miatt érdemes, már most a kártyára tervezni egy ilyen olvasót.

A NES hardver játék megjelenítéshez szükséges belső memória területeit, pedig az FPGA-ba kialakítható Block/LUT ram-ba helyezhetjük helyezhetjük el (Név táblák, OAM, másodlagos OAM).

3.4. Kompakt hordozható méret

A NES újra tervezésének egyik fő aspektusa a méret csökkentése. Az eredeti konzol 256 mm hosszú, 203.2 mm széles és 88.9 mm vastag volt. Ezt a modern nyomtatott áramkörök tervezésével, és a komponensek kis méretével sokkal kisebb területre csökkenhető. Ezzel kompakt hordozható kialakítást kölcsönözve a játék konzolnak.

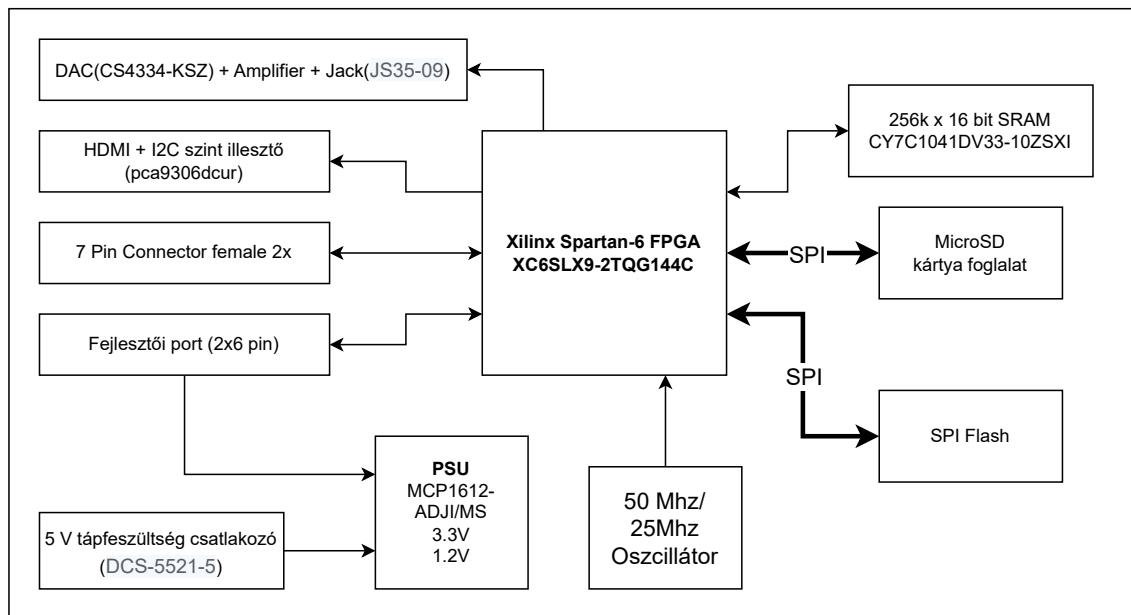
3.1. ábra. A NES játék konzol dimenziói

A kompakt méret mellett szerettem volna megőrizni az eszköz nosztalgia faktorát, ezért a kártyámon elhelyeztem két eredeti NES játék kontroller csatlakozót (kooperatív játékok miatt). Ez természetesen az eredeti hardver kontrollereivel kompatibilis.

4. fejezet

FPGA NES kártya ismertetése

A NES hardverének újragondolásából a 4.1 ábrán látható blokk diagramot készítettem, ez a nyomtatott huzalozott kártyák tervezésének első lépése. Már itt érdemes feltüntetni a különböző áramköri elemek közti kommunikációs utakat (busz típusokat), illetve ezek irányát. Ez alapján a diagram alapján, pedig elkezdődhet a különböző komponensek keresése, ezt követően át kell gondolnunk ezek fogyasztását és feszültség szintjeit ezekből az adatokból pedig megtervezhető a kártya táp ellátása is (a mi esetünkben már kiegészítettem ezzel a blokk diagramot).

4.1. ábra. NES kártya blokkdiagramja

A komponensek, közül az FPGA chip kiválasztása a legnehezebb, ennek menete általában az, hogy megpróbáljuk felmérni a hardverünk méretét és ez alapján választunk megfelelő méretű chip-et. A mi esetünkben az egyik legkomplexebb elem a 6502-es 8-bites processzor amely méretét az OpenCores weboldalon található open source hardver tervek alapján megbecsülhetjük körülbelül 1000 LUT-ra. Mivel NES hardver működéséhez három fő komponens kell (CPU, APU, PPU) ezek méretét egyesével felülbecsülhetjük a legkomplexebb alkatrész méretével, így összesen 3000 LUT-ot kapunk. Ehhez még érdemes a VGA jel elő állítását (HDMI jel kódolása), illetve az audió jel kezelését még hozzá számolni, erre is jó felső becslés az 1000 LUT. Végül még érdemes tartalékkal is számolni ezért egy 5000-6000 LUT-al rendelkező FPGA chip valószínűleg elég nagy ahhoz, hogy a teljes projekt

elférjen benne. Fontos kritérium még, hogy DCM-el illetve PLL-el rendelkezzen a chip az egyedi órajelek előállítása érdekében (például a 250 MHz a VGA bit-ek kiadásához), ezen kívül még Block-RAM-ra is szükség lesz legalább akkorára mint a NES hardverének belső memóriája (például Név táblák 2 kbyte).

Szerencsére a konzulensem jóvoltából, szert tettem egy Spartan-6-os Xilinx FPGA-ra, amely megfelel a fent említett összes elvárásnak. Ez a chip nagyban meggyorsította a nyáktervezés menetét is, mivel az egyetemi Spartan-6-os fejlesztő kártyák fő komponense is ez az FPGA volt (erről itt olvashatunk részletesebben [3]). Ez a fejlesztő kártya inspirálta a NES kártyám fejlesztő portjának kialakítását, SPI flash bekötését, illetve a tár vonalak kialakítását is.

A kártyán az alábbi komponensek találhatók:

- *FPGA*: Xilinx XC6SLX9-2TQG144C típusú Spartan-6-os FPGA, amely lehetővé teszi összetettebb logikák és mikroprocesszoros rendszerek megvalósítását. Az eszköz főbb jellemzői:
  - 5720 darab 6 bemenetű LUT és 11440 darab flip-flop
  - 32 darab 18 kbites blokk-RAM
  - 16 darab DSP48A1 blokk (elő összeadó, 18 x 18 bites előjeles szorzó és akkumulátor)
  - 4 darab DCM (Digital Clock Manager) és 2 darab PLL (Phase Locked Loop) modul
- *Memóriák a program és az adatok tárolására*:
  - Egy 256k x 16 bites (512 kB), 10 ns-os aszinkron SRAM (Cypress CY7C1041DV33-10ZSX)
  - Egy 32 Mbites SPI buszos soros FLASH memória (Atmel AT25DF321A), amely konfigurációs memóriaként is szolgál az FPGA számára
- *Egy MicroSD memóriakártya foglalat*:
  - Teljes MicroSD kártya protokoll
  - Egyszerű SPI protokoll
- *Beviteli eszközök*:
  - Két eredeti 7 pines NES GamePAD kontroller csatlakozók
  - Reset és PROG gombok
- *Képfeldolgozás*:
  - HDMI csatlakozó
  - I2C szint illesztő (PCA9306DCUR típusú), a HDMI audió vonalainak illesztéséhez
- *Audio*:
  - Digital Analog Converter (DAC), CS4334-KSZ típusú
  - 100mW Erősítő TS486IST típus (félhallgatókhöz)
  - CUI SJ1-3553NG 3.5mm Jack csatlakozó
- *Tápegységek*: MCP1612-ADJI/MS típusú szinkron Buck konverterek
- *Egy 50 MHz-es oszcillátor*
- *Csatlakozó a LOGSYS fejlesztői kábel számára*

4.1. Tápellátás

A tápellátás kialakítása a Logsys Spartan-6-os fejlesztői kártyáéhoz hasonló [3]. A NES kártya 5 V-os táfeszültségről működik. Ezt a tápellátást, vagy a fejlesztő kábelről kapja az eszköz, vagy egy külső 5 V-os forrásból. A külső egyenfeszültségű forrás Shottky diódával védtem, illetve a kártyát töltést jelző zöld led-del is elláttam (PWR).

Az 5 V-os forrást két azonos típusú step down (Buck) konverterrel 3.3 V-ra és 1.2 V-ra konvertálom. Alapvetően az FPGA működéséhez kell a két feszültség szint. A 3.3 V az I/O vonalakért, DCM, PLL, és konfigurációért felelős, az 1.2 V pedig az FPGA belső magjának kell. Ezt a két tápvonalat az FPGA dokumentációja alapján (a tág lábaihoz közel) elláttam a megfelelő mennyiségű coupling és decoupling kapacitásokkal a stabil működés végett. A 3.3 V-ot a kártyán található többi alkatrész is használja (SRAM, MicroSDkártya, kontrollerek, a fejlesztő kábel is megkapja mint JTAG referencia feszültség ként stb.). Illetve a kártya a HDMI csatlakozó, DAC és erősítő komponensek esetén, a tápellátás 5 V-ját is felhasználja. A tápellátás schematik rajzát az F.3.1 függelékben láthatjuk.

4.2. Órajel források

A NES kártyán a Logsys fejlesztő kártyához hasonlóan, egy 50 MHz-es oszcillátort helyeztem el. Az FPGA, vagy a fejlesztő portról érkező CLK-tól kapja az órajelét, vagy ezt az 50 MHz-es CLK-t használja. Ahhoz, hogy az FPGA használhassa ezeket az órajeleket egy-egy órajel bemeneti lábára (GCLK) kellett ezeket bekötni. Az oszcillátor segéd áramkörét az F.3.5 függelékben láthatjuk és órajel források bekötését pedig a 4.1 táblázatban olvashatjuk.

Órajel forrás	FPGA láb
50 MHz-es oszcillátor	P85
Fejlesztői port CLK vonala	P95

4.1. táblázat. FPGA órajel forrásainak bekötése

4.3. Memória - SRAM

A választott asszinkron SRAM mérete 256 k x 16 bit (byte-okban 512 k), ez a méret megfelel a 3.3 fejjezetben tárgyalt játék méreteknek (csak egy NES játék nem fog beleférni ebbe a RAM-ba). Ennek a memória típusnak az előnyei még, hogy egy 10 ns elérési idejű asszinkron, statikus RAM, egyszerű kezeléssel. Ez azért jelent előnyt a konzol hardveres emulálásának szempontjából, mert így a memória elérési idő alacsonysága és aszinkronsága miatt, nem fogja ez az emulálást befolyásolni (ezáltal a memória elérést igazíthatjuk az általunk elkészített hardver időzítéséhez).

Az SRAM 18 bites címmel rendelkezik, amellyel megcímmezhetők a 2 byte-osával az adataink (256 k cím), ezek FPGA bekötését a 4.2 táblázatban olvashatjuk. A RAM-ból kiolvasott, illetve beírandó adatokat pedig a 16 bit-es adat vonalak olvasásával és írásával érhetjük el. Az SRAM vezérlésétől függően kiolvasható vagy írható egyszerre mind a 16 bit, de van byte-os elérési mód is.

Az SRAM szabványos vezérlési felülettel rendelkezik (4.4). Tehát következő vezérlő jelek segítségével tudjuk irányítani (ezek mindegyike negált logikájú): chip engedélyezés CSn, írás engedélyezése WEn, olvasás engedélyezés OEn, alsó byte engedélyezés LBn, végül pedig a felső byte engedélyezés UBn. A memória olvasási és írási idő diagramjait a [2] adatlapon olvashatjuk, kiegészítő áramkörét pedig az F.3.4 függelékben láthatjuk.

Címbusz									
SRAM	A0	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8
FPGA láb	P47	P46	P45	P44	P43	P34	P33	P32	P30
SRAM	A9	A10	A11	A12	A13	A14	A15	A16	A17
FPGA láb	P29	P7	P6	P5	P2	P1	P139	P138	P137

4.2. táblázat. SRAM memória címbusz bekötése

Adatbusz								
SRAM	D0	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7
FPGA láb	P40	P17	P21	P22	P23	P24	P26	P27
SRAM	D8	D9	D10	D11	D12	D13	D14	D15
FPGA láb	P8	P9	P10	P11	P12	P14	P15	P16

4.3. táblázat. SRAM memória adatbusz bekötése

Vezérlő jelek					
SRAM	CSn	WEn	OEn	LBN	UBn
FPGA láb	P41	P35	P140	P142	P141

4.4. táblázat. SRAM memória vezérlő jelek bekötése

4.4. Digital Analog Converter és erősítő

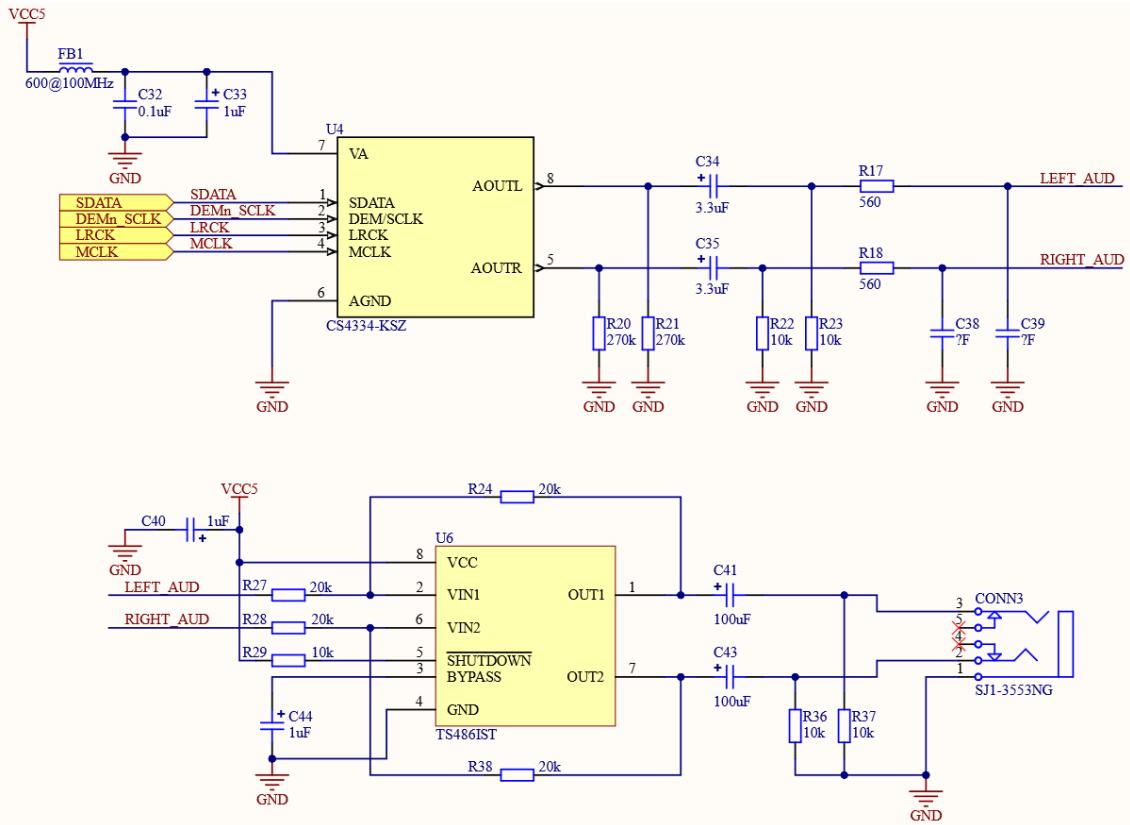
A NES kártya egyetlen analóg alkatrészekre támaszkodó része a DAC-ot követő erősítő áramkör, ennek részletes megértéséhez tekintsük meg a 4.2 ábrát, amely az F.3.3 függelékből lett kiemelve.

A DAC komponenst egy 100MHz-en 600 Ω -as Ferrite Bead-el védem, az esetleges 5 V-os tápvonalról beszűrődő zajokkal szemben, ide szűrési okokból tantál és kerámia kondenzátorokat is helyeztem. Az alkatrész az FPGA által elő állított mono digitális "hang" jelet, átalakítja és kiadja mind a két kimenetén. Ezek az analóg jelek fognak az erősítést követően, a Jack csatlakozó bal és jobb fülhöz menő lábára csatlakozni.

A DAC két kimenetét, egy egy 3.3 uF-os csatoló kondenzátorral választom el az analóg résztől. Az áramkörben található C38, C39-es kondenzátorok és R27, R28-as ellenállások egy alul áteresztő szűrőt valósítanak meg. A kondenzátorok értékét, pedig a következő képlet alapján határoztam meg (az ellenállások értéke kötött volt az erősítő miatt):

$$C = \frac{R + 560\Omega}{4} * \pi * Fs * (R * 560\Omega) \quad (4.1)$$

Itt Fs az általunk választott audió jel frekvenciája az 560 Ω pedig a soros ellenállás értéke. Ezek alapján a két kondenzátorom értéke 3.3 nF vagy 2.7 nF lehet, mivel így 48 KHz-hez közeli értéket kapunk a frekvenciára. Az összes kerámia kondenzátornak, amely az analóg áramkör része NP0 (vagy C0G) dielektrikummal kell rendelkeznie, mivel ezeknek nincs piezoelektronos tulajdonságuk.

4.2. ábra. NES audió jelért felelős áramkörök

Az erősítő komponensnek egy fázis fordító erősítőt választottam, amely erősítése az R24 és R38 ellenállásokkal módosítható a következő képletek alapján:

$$Gain_{LINEAR} = -\frac{RFEED}{RIN} \quad (4.2)$$

$$Gain_{dB} = 20 * \lg\left(\frac{RFEED}{RIN}\right) \quad (4.3)$$

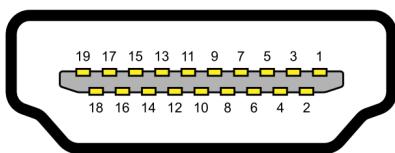
Az áramkörben jelenleg nem állítottam be erősítést az RFEED és RIN ellenállások értékét 20 kΩ-nak határoztam meg. Ez természetesen a hardveres tesztelés során cserélhető és állítható.

4.5. HDMI és I2C szint illesztő

A NES nyomtatott huzalozott kártyáján elhelyeztem egy HDMI csatlakozót és a körülötte elhelyezkedő áramkör segítségével felkészítettem VGA jelek kiadására. A teljes áramkör schematikáját az F.3.2 függeléken láthatjuk.

A jövőbeli fejlesztések miatt elhelyeztem a pcb-n még egy I2C jel szint illesztőt is, amely segítségével az FPGA 3.3 V-on működő lábait, a HDMI audió jel kiadásáért felelős lábaihoz (SCL/SDA) illesztem. Így a kártya támogatja a TV-k és monitorok beépített hangszóróit is.

Az alábbi ábrákon láthatjuk és olvashatjuk egy HDMI anya aljzat pin és láb kiosztását:

4.3. ábra. aljzat anya

Funkció	Láb	Funkció	Láb
TMDS Data2+	1	TMDS Clock Shield	11
TMDS Data2 Shield	2	TMDS Clock-	12
TMDS Data-	3	CEC	13
TMDS Data1+	4	Reserved	14
TMDS Data1 Shield	5	SCL	15
TMDS Data1-	6	SDA	16
TMDS Data0+	7	DDC/CEC Ground	17
TMDS Data0 Shield	8	+5 V Power	18
TMDS Data0-	9	Hot Plug Detected	19
TMDS Clock+	10		

4.5. táblázat. HDMI pin kiosztás

Mivel az FPGA nem minden I/O láb pára képes differenciális jelek küldésére, ezért figyelni kell, hogy a csatlakozót az FPGA melyik oldalához közel helyezem el. A HDMI szabvány az adat vonalak között 100 Ω -os impedancia különbséget ír elő (15% os toleranciával), ezért érdemes ezeket az vezetékeket minél rövidebben/egyszerűbben megoldani (FPGA bekötési oldalhoz közel).

Az alkatrészeim védelmére a HDMI 5 V-os tápellátását egy 100 mA-es poli fuse-on vezettem keresztül, ez túláram esetén véd. A csatlakozó fém burkolatát egy 1 M Ω -os ellenállással és egy 1 nF-os (1 kV-os) kapacitással földeltem, ez HDMI kimenetek esetén ideális.

4.6. A kártya bemenetei

A NES nyomtatott huzalozott kártyáját az eredeti játékkonzol kontroller csatlakozóival láttam el. Az eredeti kontroller a NES 5 V-járól működik, viszont a benne található parallel to serial shift regiszter adatlapja alapján 3.3 V-ról is működik. Ez azért fontos, mert így nem kell extra jelszint illesztő IC a kártyára, működtethetem az adat fogadást és az órajel küldést az FPGA I/O lábairól (3.3 V).

Ennek a kontrollernek egyedi hét lábas anya csatlakozója, van amit a 4.4 ábrán lát-hatunk.

4.4. ábra. NES kontroller csatlakozó

Ebből a hét lábból kettőnek csak rögzítési szerepe van, kettő a tápellátásért felelős és a maradék három lábon keresztül történik a kontrollerben található shift regiszter olvasása, vezérlése és a működési órajel küldése. A kártyára ebből a csatlakozóból kettőt helyeztem el a kooperatív játékok végett. A kontroller portok schematik-ját az F.3.3 függelékben láthatjuk.

A pcb-n két gomb is helyet kapott az egyik az FPGA és ezáltal a NES reset gombja (RST), a másik pedig az FPGA újrakonfigurálását elindító nyomógomb (PROG). Az RST gomb pergésmentesítésért az FPGA a felelős. Ezek mindegyikét az F.3.5 függelékben láthatjuk.

4.7. MicroSD kártya

A MicroSD kártya csatlakozót teljes interfésszel tudtam implementálni, mivel az FPGA-nak még sok szabad I/O lába maradt. Ez azt jelenti hogy teljes SD kártya protokollt is megtudok valósítani a NES fejlesztő kártyán, az egyszerűbb soros SPI kommunikációt mellett/helyett. A MicroSD kártya segéd áramkörét az F.3.2 függelék schematik rajzán láthatjuk.

Itt érdemes az áramkör ki-bekapcsolásáért felelős P-Mosfet-es áramkört megnézni, ez azért szükséges, mert a fent említett két protokoll közötti váltáshoz áramtalanítanunk kell az csatlakozót. A tápellátás elvétele mellet a felhúzó ellenállások tápellátását is elvesszük kikapcsolás során. Egyedül a CD card detect láb-tól nem vesszük el, mivel ez csak azt jelzi, hogy van-e SD kártya a csatlakozóban (nem része a fent említett kommunikációs protokolloknak). Ezt be/ki kapcsolási eseményt az FPGA egy I/O lábának segítségével kontrollálhatjuk.

Az FPGA védelme érdekében elhelyeztem a az SD kártya CLK lábára egy $33\ \Omega$ -os soros ellenállást, ezt a PCB layout tervezése során a lehető legközelebb helyeztem el az FPGA-hoz.

4.8. FPGA konfigurációs módok

A NES kártyának is, a LOGSYS Spartan-6 FPGA kártyához hasonló módon [3] két konfigurációs módja van. Az FPGA-t felprogramozhatjuk a fejlesztőportban található JTAG interface segítségével, illetve felkonfigurálhatja saját magát a kártyán található soros FLASH memóriából is. A konfigurációs módok között egy jumper segítségével válthatunk a LOGSYS-es kártyához hasonlóan. Ennek működését a 4.6 táblázatban olvashatjuk, illetve az F.3.6 függelékben láthatjuk.

Jumper állása	Konfigurációs mód	Leírás
	JTAG	Az FPGA-t a JTAG interfacen keresztül kell felkonfigurálni.
	SPI	Az FPGA az SPI buszos soros FLASH memóriából konfigurálja fel magát a tápfeszültség bekapcsolása vagy a PROG gomb megnyomását követően.

4.6. táblázat. Fejlesztői port bekötése

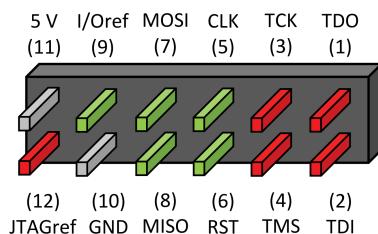
4.9. Soros Flash memória

A NES kártyán egy Atmel AT25DF321A típusú, 32 Mbit-es SPI busszal rendelkező soros FLASH memóriát helyeztem el. Ez a komponens az FPGA számára konfigurációs memóriaként szolgál (tehát a NES hardverének binárisát fogja tartalmazni). Ennek a komponensnek az elhelyezése, bekötése és ezáltal működése is megegyezik a Logsys Spartan-6-os fejlesztői kártyán található Flash-el [3]. A soros Flash bekötését, pedig az F.3.4 függelékben láthatjuk.

4.10. LOGSYS fejlesztői port

A fejlesztői port kialakítása teljes mértékben megegyezik a Logsys fejlesztő kártyán található port-al, ennek köszönhetően az FPGA felprogramozása történhet a MIT tanszéken tervezett egyedi fejlesztő kábellel. Ennek részletes bemutatása a [3]-os dokumentáció része. A fejlesztői port kialakítását a 4.5 képen látható és FPGA bekötését pedig a 4.7 táblázatban olvasható, illetve az F.3.5 függelékben látható. Az FPGA sikeres felkonfigurálását egy zöld LED-el jelzem (DONE). A fejlesztői port a következő elemekből áll:

1. JTAG interfész (vörös)
2. Soros SPI kommunikációs interfész (zöld)
3. 5 V-os egyenfeszültségű táp forrás (szürke)

4.5. ábra. Fejlesztői port kiosztása

jel	Irány	FPGA lab
MOSI	bemenet	P104
MISO	kimenet	P144
CLK	bemenet	P95
RST	bemenet	P94

4.7. táblázat. Fejlesztői port bekötése

4.11. Nyomtatott áramköri terv

A schematik megalkotását követően, a pcb tervezés következő fázisa a layout (pcb rajzolat) elkészítése. Itt természetesen figyelembe kell vennünk az eddig meghatározott célokat 3.4, miszerint egy kompakt hordozható eszköz tervezünk. Egy nyomtatott áramkör mérete nagyban függ a réteg felépítésétől, illetve a kiválasztott komponensek méretétől. Tehát minél több rétegből épül fel egy pcb és minél modernebb alkatrészeket használunk, annál nagyobb felületi alkatrész sűrűség érhető el. Természetesen ezekkel arányosan az ár is nő. Viszont mivel először egy prototípust fejlesztek, ezért egy kompromisszumos megoldást kellett választanom.

4.11.1. Réteg beállítások

A Logsys Spartan-6-os fejlesztő kártyán már láthattuk [3], hogy a választott FPGA chip TQFP tokozása miatt, két rétegű nyákon behuzalozható. Az FPGA NES kártya tervezésekor ez egy fő szempont volt, mivel így érdekes mérnöki megoldásokat kellett alkalmaznom a táp bekötése során, illetve a kártya elkészítési költségét is csökkenteni tudtam.

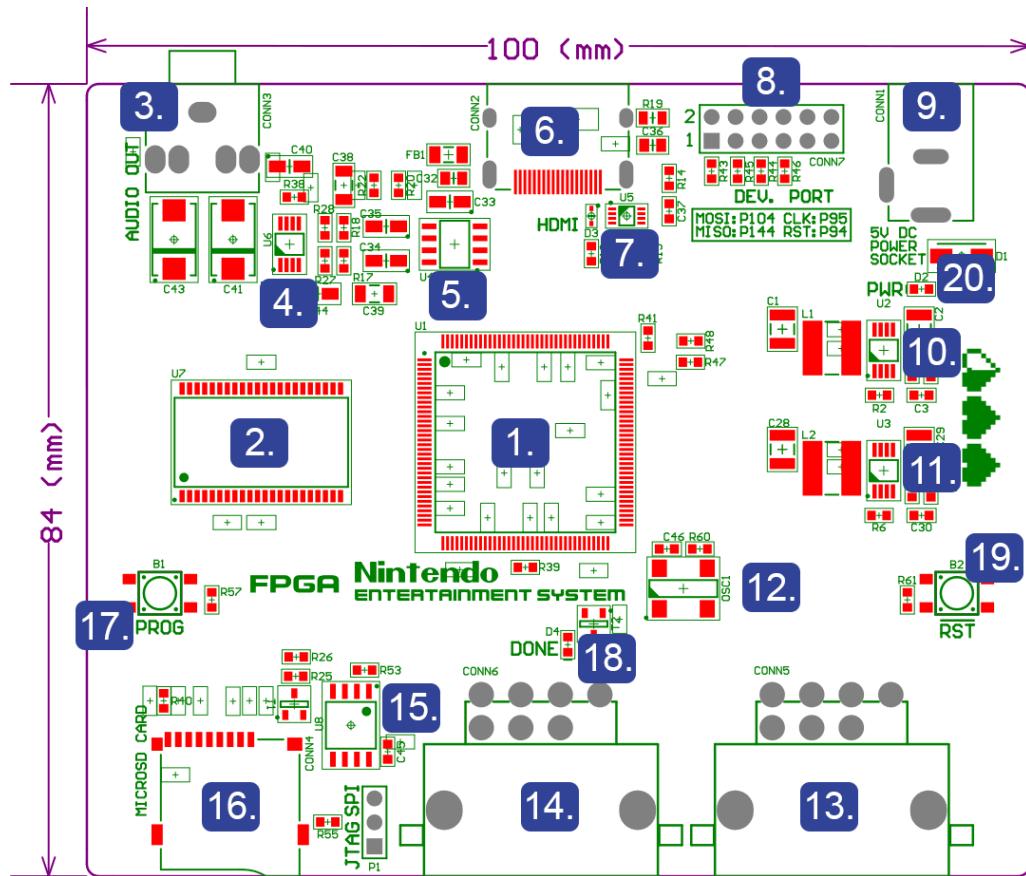
A prototípus kártyákat a jlpcb nevű kínai nyomtatott áramkör gyártó fogja gyártani. Ahhoz, hogy az Altium tervező program képes legyen bonyolultabb számítások (differential pair routing) és szimulációk készítésére, a réteg felépítést meg kell adnunk a PCB-nk számára. Ez a kínai gyártó által szolgáltatott információk által [1] alakítottam ki, ez a 4.6 ábrán látható.

#	Name	Material	Type	Weight	Thickness	Dk
	Top Overlay		Overlay			
	Top Solder	Solder Resist	Solder Mask		0.015mm	3.8
1	Top Layer		Signal	1oz	0.035mm	
	Dielectric 1	FR-4	Dielectric		1.5mm	4.5
2	Bottom Layer		Signal	1oz	0.035mm	
	Bottom Solder	Solder Resist	Solder Mask		0.015mm	3.8
	Bottom Overlay		Overlay			

4.6. ábra. Az FPGA NES kártya réteg beállításai

4.11.2. Komponensek elhelyezése

A rétegbeállításokat követően, a komponensek és segéd áramkörei elhelyezése következett. Ennek segítségével tudtam meghatározni végül, hogy az FPGA mely I/O bankjaihoz/lába-ihoz fogom vezetni a különböző komponensek kivezetéseit, illetve ez határozta meg pcb-m méreteit is. Az alkatrészek és segéd áramkörei rajzolatát az F.1 függelékben láthatjuk, de a könnyebb áttekinthetőség érdekeben elkészítettem a következő ábrát:

4.7. ábra. A top layer alkatrész elhelyezési terve

FPGA NES kártya főbb alkotó komponensei:

1. Xilinx XC6SLX9-2TQG144C típusú FPGA
2. 256k x 16 bites (512 kB), 10 ns-os aszinkron SRAM (Cypress CY7C1041DV33-10ZSXI)
3. 3.5mm Jack csatlakozó (CUI SJ1-3553NG)
4. 100mW Erősítő (TS486IST fülhallgatókhöz)
5. Digital Analog Converter (DAC), (CS4334-KSZ)
6. HDMI csatlakozó
7. 2C szint illesztő (PCA9306DCUR)
8. Csatlakozó a LOGSYS fejlesztői kábel számára
9. 2.1mm 12 V / 5 A DC táp csatlakozó (DC10A)
10. 3,3 V feszültséget előállító tápegység
11. 1,2 V feszültséget előállító tápegység
12. 50 MHz-es oszcillátor
13. 7 pines NES GamePAD kontroller csatlakozók anya aljzat 1
14. 7 pines NES GamePAD kontroller csatlakozók anya aljzat 2
15. 32 Mbites SPI buszos soros FLASH (Atmel AT25DF321A)
16. MicroSD kártya foglalat
17. Az FPGA újrakonfigurálását indító gomb (PROG)
18. Az FPGA sikeres felkonfigurálását jelző LED (DONE)
19. Az FPGA kézi reset gomja (RSTn)
20. A bekapcsolt tápfeszültséget jelző LED (PWR)

Mivel kézi forrasztással és hőfűvő segítségével fogjuk a kártyát összeállítani, ezért törekedtem arra, hogy az összes komponens (és ezek segéd áramkörei) a top oldalon helyezkedjen el, illetve a bottom oldalra csak azonos méretű elemek kerüljenek. Egyedül a HDMI csatlakozó poli fuse-a került a hátoldalra, ami nem 0603-as méretű lett.

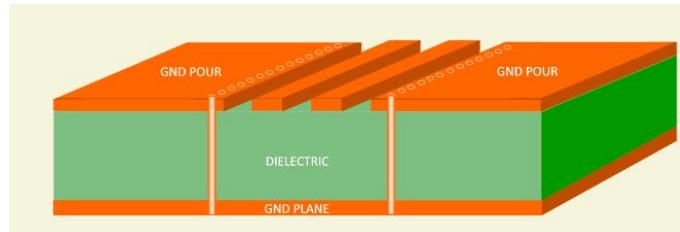
Ezt követően a PCB alkatrészek bekötésével foglalkoztam, itt a top és bottom réteget is signal/GND rétegként alakítottam ki. Ez azt jelenti, hogy signal és táp vonalak bekötését követően az egész PCB felszínén GND kitöltést hoztam létre, így növelte a jelek integritását. A top és a bottom GND rétegeit, pedig via stiching segítségével kötöttem össze. A két réteget egyszerre az F.2 függelékben láthatjuk, az itt használt réteg ábrázolási mód az Altium designer transparent 2D módja, amely betekintést enged a GND kitöltések alá. A top réteg jeleit és komponensek pad-jei vörös színnel vannak jelölve, a bottom rétegé pedig kék színnel.

4.11.3. Coplanar differential pair routing

A HDMI vonalak kialakításáról már a 4.5 fejezet során olvashattunk. Viszont mivel a réteg kialakítás során a két rétegű megvalósítást választottunk és a PCB gyártó (jlcpcb) nem biztosít két réteg esetén impedancia kontrollálásra réteg felépítést. Ezért a HDMI szabványban leírt $100\ \Omega$ -os impedancia különbséget (15% os toleranciával) csak egy speciális differenciális pár bekötés típusával tudjuk biztosítani. Ez a típus a Dual Strip Coplanar Waweguide Grounded, ez azt jelenti, hogy differenciális pár bekötés mellett figyelnünk kell arra is, hogy a pár jobb és bal oldalán fix távolságra GND kitöltést helyezzünk el. Az itt található két réteg GND-jét előre meghatározott távolságokon via fence-szel látjuk el (ezt az elrendezést a 4.8 ábrán láthatjuk). A via-k közti maximális távolságot a következő képlettel számolhatjuk ki:

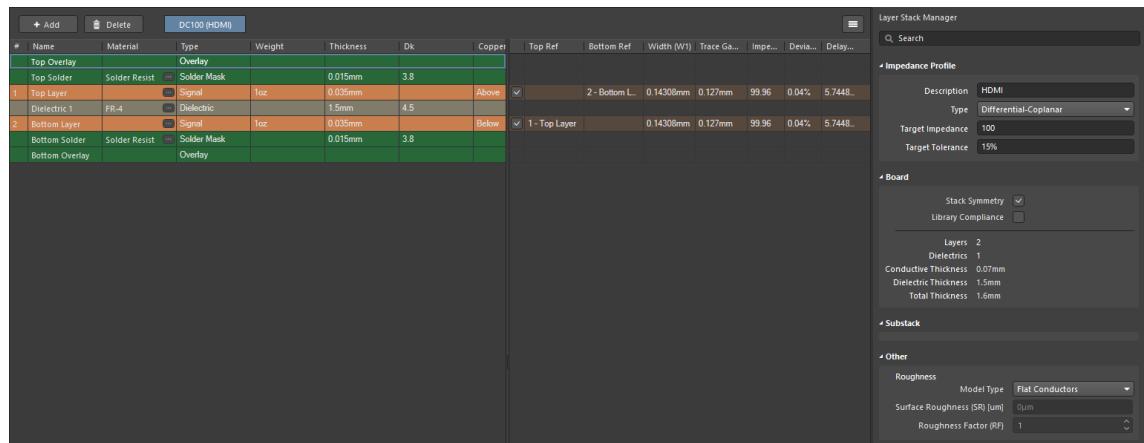
$$S(via) = \frac{\lambda}{20} = \frac{c}{20 * f * \sqrt{\epsilon_r}} \quad (4.4)$$

Az 4.4 képletben található λ a differenciális jelünk hullámhossza (a részletesebb képletben pedig: c a fény terjedési sebessége, f a jelünk frekvenciája, ϵ_r pedig az anyag dielektromos állandója). A mi esetünkben ezen a vezeték páron 250 Mhz-es jeleket fogunk küldeni, ennek hullámhossza körülbelül 1,151 m, ebből kiszámított két via közti maximális távolság 0.058 m (ennél természetesen választhatunk kisebb értéket is).

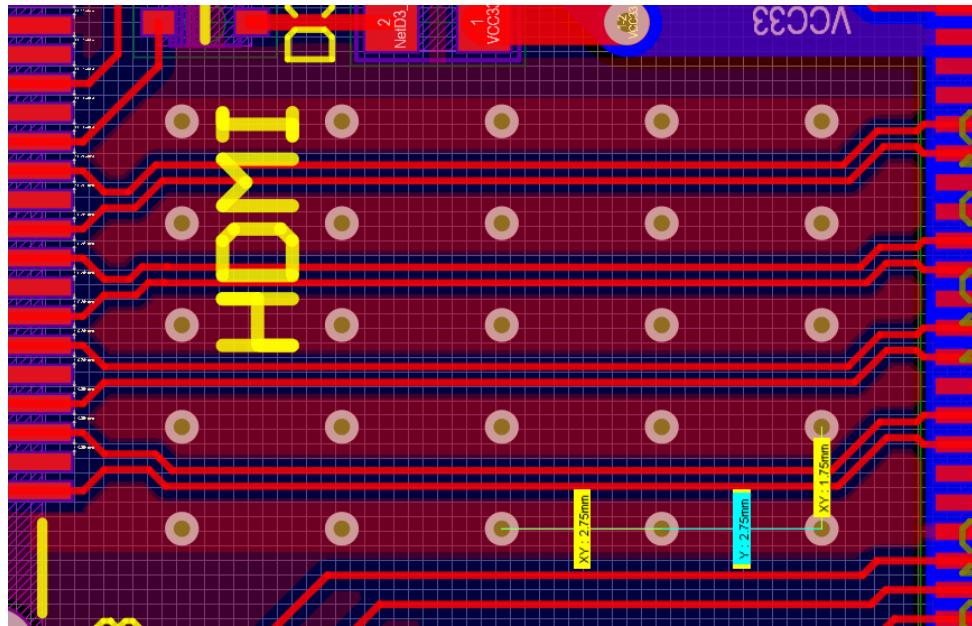
4.8. ábra. Dual Strip Coplanar Waweguide Grounded felépítése

Az Altium designer segítségével van lehetőségem a GND réteg és vezető pár közti távolság kiszámítására (később az ecad szoftver ez alapján fogja rout-olni a vezetékeket). Ezek a beállítások az alábbi ábrán láthatók:

4.9. ábra. Coplanar differential pair routings Altium beállításai

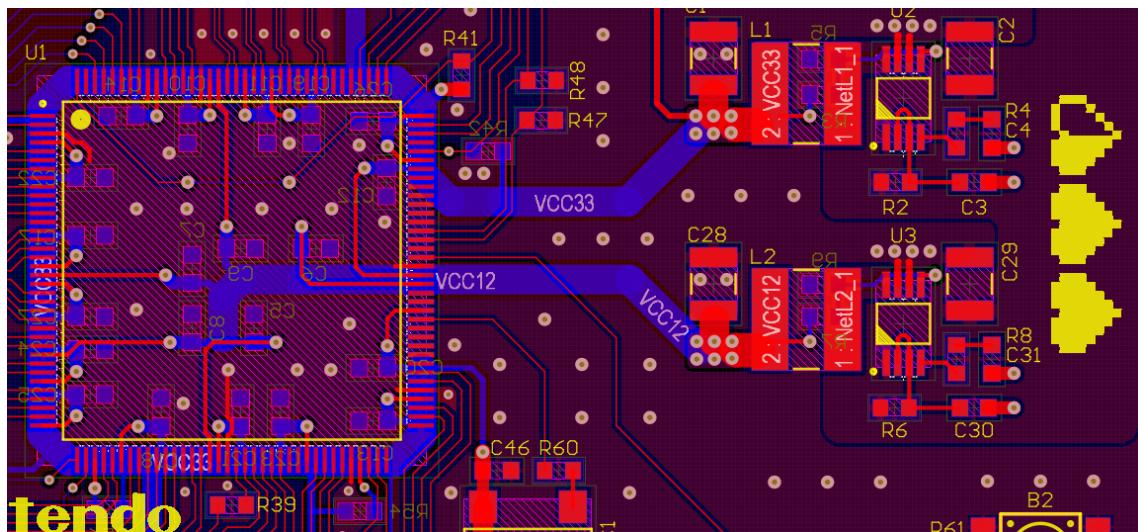
A FPGA NES kártya HDMI jeleinek bekötésére 2,75 mm-es via fence méretet választottam (körülbelül a fentebb kiszámolt érték 20-ad része) ez részletesen a 4.10 ábrán látható, amely az F.2 függelékből lett kiemelve.

4.10. ábra. A HDMI adatvonalaik bekötése

4.11.4. FPGA táp vonalak kialakítása

Ahhoz, hogy a Spartan-6-os FPGA chip-et két rétegen teljes mértékben ki tudjuk használni egy speciális tápellátási módszerhez kellet folyamodnunk (Logsys-es fejlesztő kártya táp vonalai is hasonlóan vannak kialakítva). Ennek alapja az volt, hogy a bottom oldalról érkezik a 3.3 V és az 1.2 V-is. A 3.3 V-ot az FPGA lábai alatt végig vezetjük (innen indul ki a többi 3.3 V-os komponens tápellátást is) egy helyen be engedve az 1.2 V-ot a belső magja számára. Ezzel a rendszerrel az előnye, hogy így az összes coupling és de-coupling kapacitás az FPGA alatt kaphat helyet, ezzel szabadon tartva a top réteget az FPGA I/O bankjainak és JTAG interfészének bekötésére.

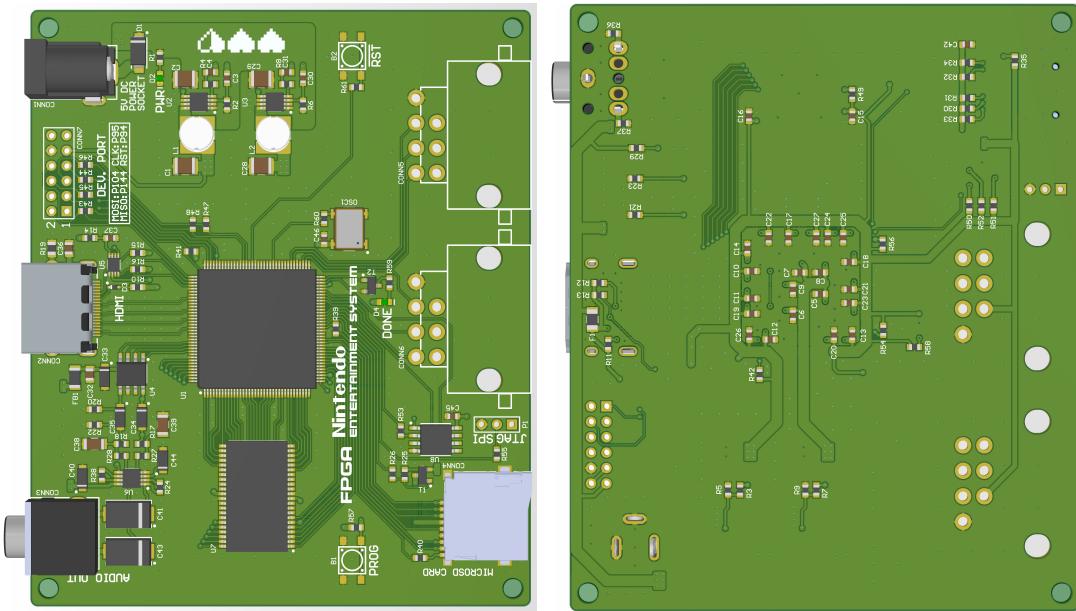

4.11. ábra. FPGA tápellátásának kialakítása

A chip tápellátását a 4.11 ábrán láthatjuk, a kártya teljes tápellátását pedig az F.2 függelékben figyelhetjük meg.

4.11.5. FPGA NES 3D terve

A kártya tervezését követően, az Altium designer lehetőséget nyújt PCB 3D tervének megtekintéséhez (ez a komponensek elhelyezésénél, illetve PCB foglalatok/tokok tervezésénél is hasznos). Ez egy teljes képet nyújt a nyomtatott áramkör kialakításáról és jövőbeli kinézetéről. Az FPGA NES 3D tervét a következő (4.12) ábrán láthatjuk:

4.12. ábra. 3D PCB rajzolat

5. fejezet

Összefoglalás, jövőbeli tervezek

A Diplomatervezés 1 során sikerült foglalkoznom a projekt irodalom kutatásával, és NES nyomtatott áramkörének FPGA alapú újratervezésével, illetve a PPU hardverének felépítésével és felújításával.

A Diplomatervezés végeztéig még meg kell ismernem a CPU és APU hardverét is részletesen, illetve ezeket a PPU-val együtt meg kell terveznem a spatan-6-os FPGA-ba. Ezt követően pedig tesztelni kell ezeket az éles hardveren.

A projekt hosszútávú tervei közé tartozik az MicroSD kártyáról történő játék betöltés és minél több NES játék mapper-ének lefejlesztése, ezzel teljes körű hardveres emulálást készítve a Nintendo Entertainment System-hez.

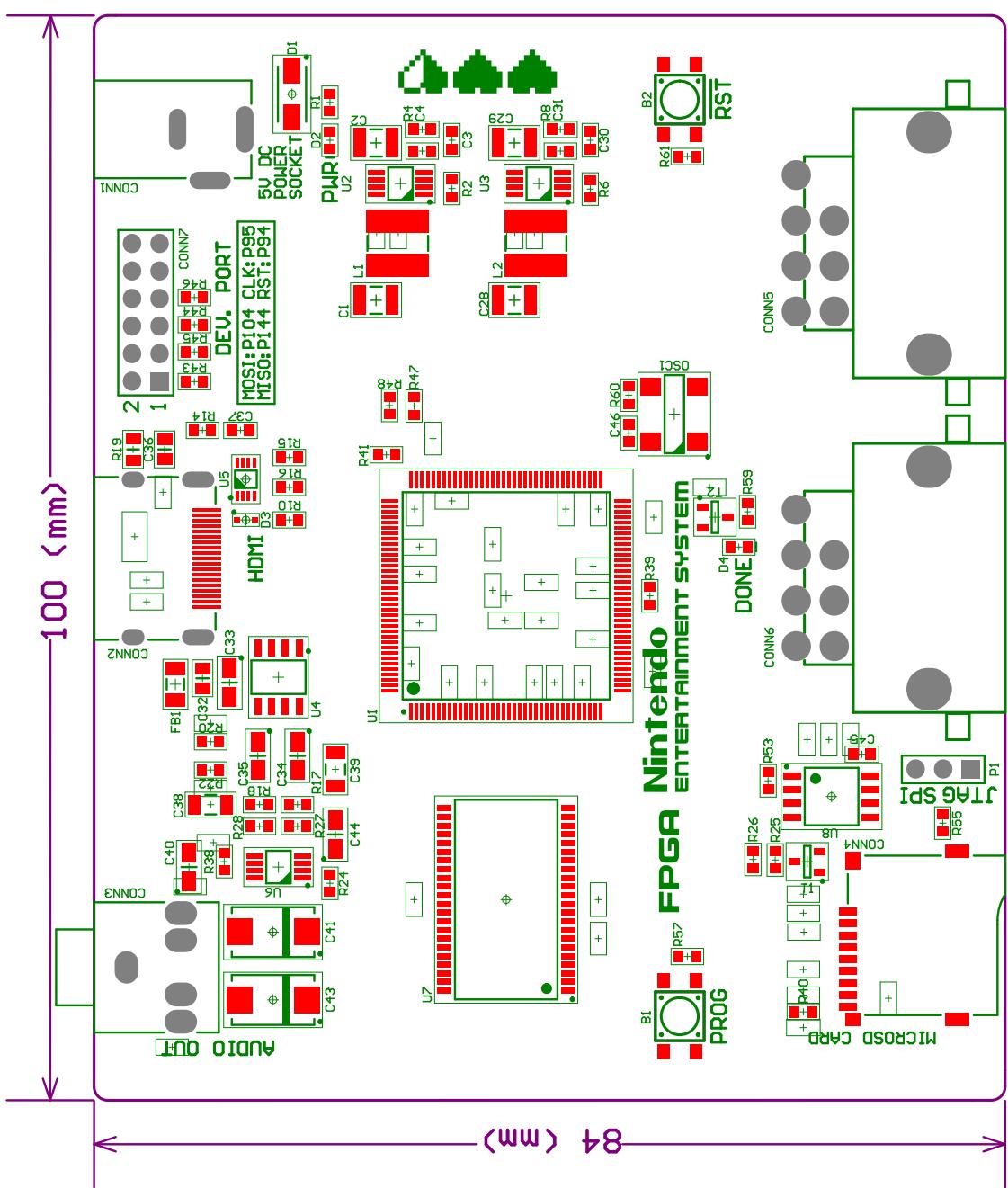
Irodalomjegyzék

- [1] JLCPCB: *PCB Manufacturing and Assembly Capabilities*. JLCPCB, 2023. 06. <https://jlcpcb.com/capabilities/pcb-capabilities>.
- [2] Cypress Perform: *CY7C1041DV33 - 4-Mbit (256 K × 16) Static RAM*. Cypress Perform, 2023. 06. https://datasheet.lcsc.com/lcsc/1804240720_Cypress-Semicon-CY7C1041DV33-10ZSXI_C32338.pdf.
- [3] Raikovich Tamás: *LOGSYS SPARTAN-6 FPGA KÁRTYA (V2.1) FELHASZNÁLÓI ÚTMUTATÓ*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, 2023. 06. http://logsys.mit.bme.hu/sites/default/files/page/2009/09/LOGSYS_SP6_FPGA_Board.pdf.

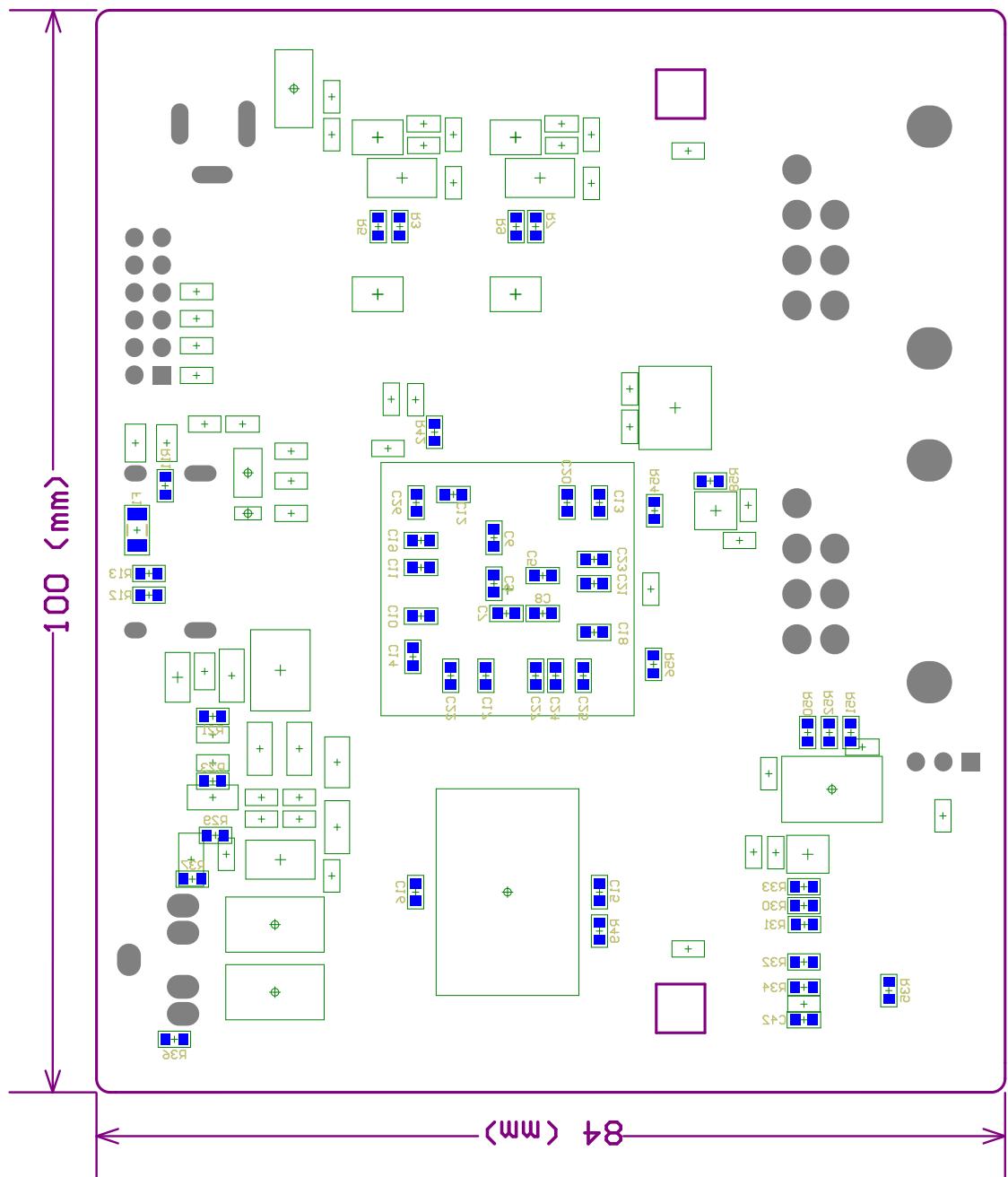
Függelék

F.1. NES kártya alkatrész elhelyezési terve

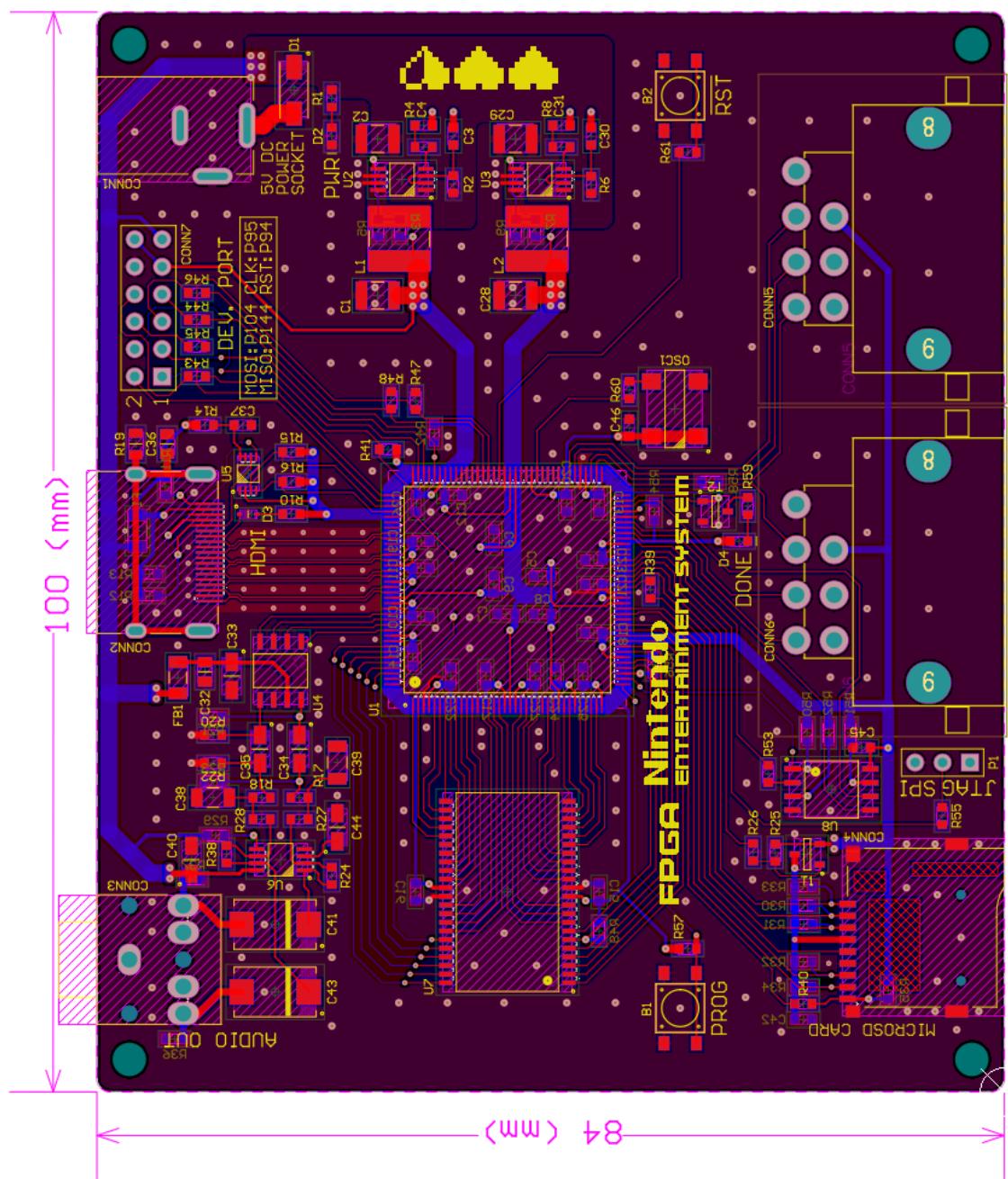
F.1.1. Top

F.1.2. Bottom

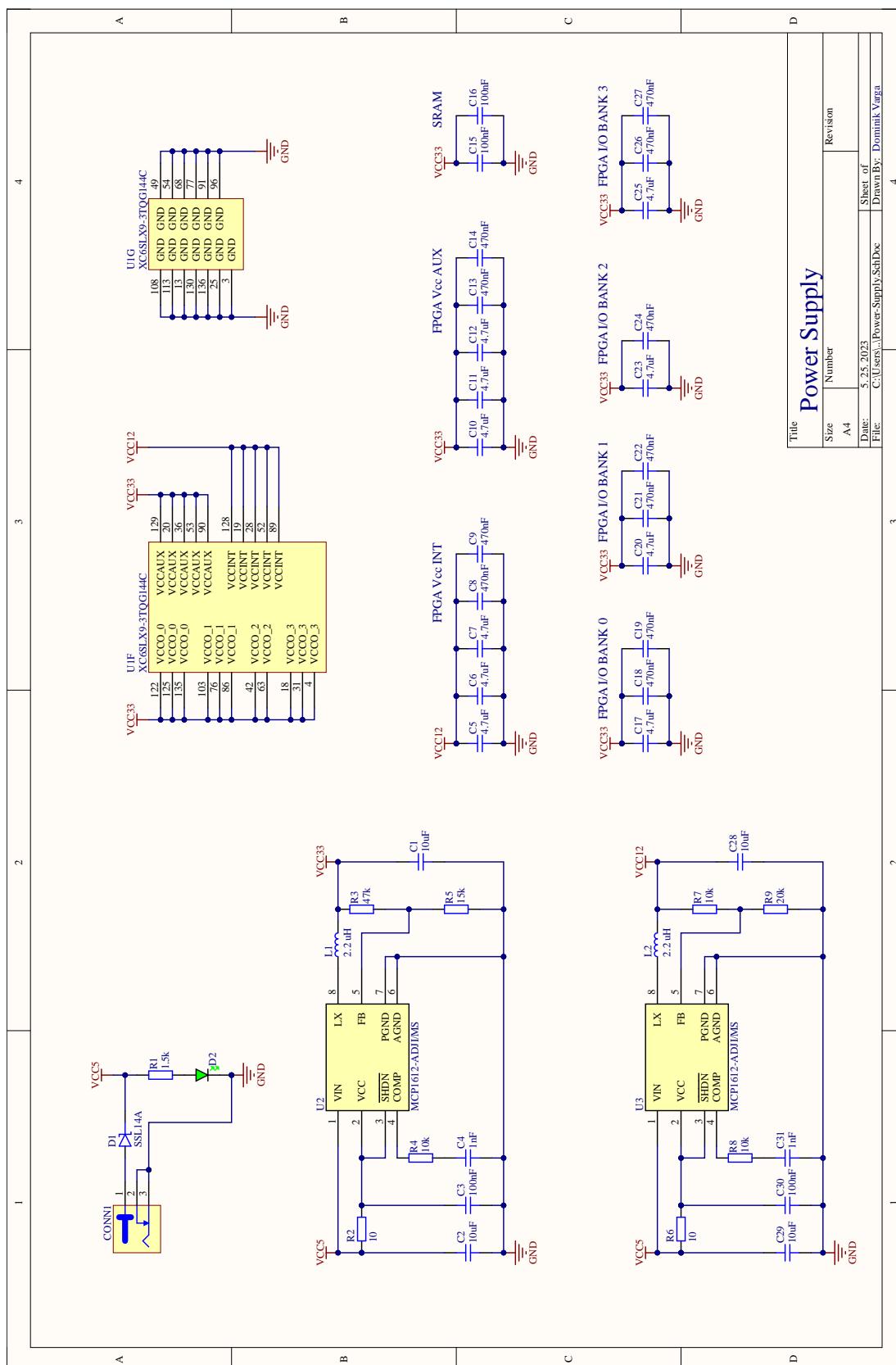

F.2. Nyomtatott áramköri terve (2D transparent)

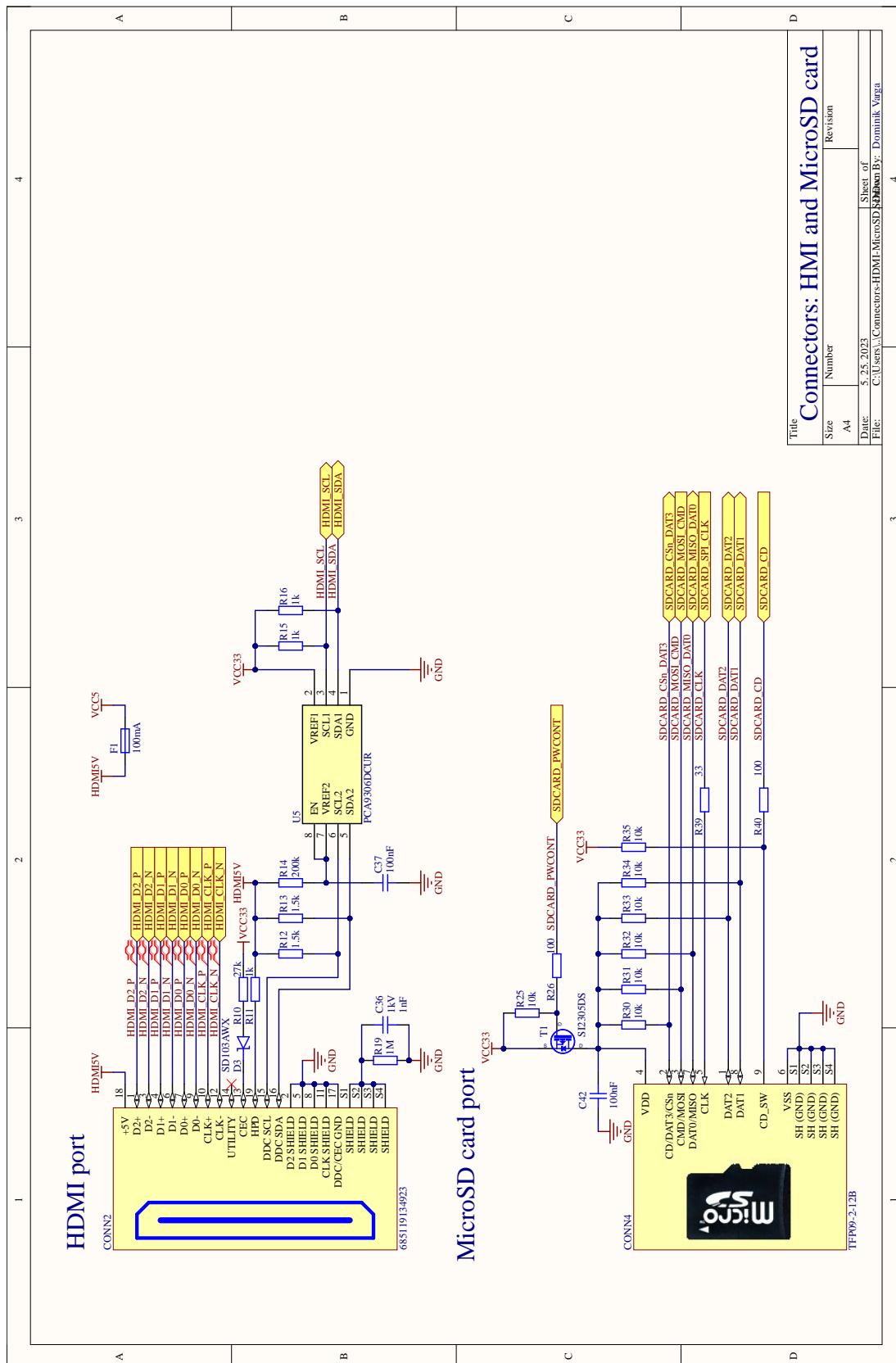

F.3. FPGA NES kártya kapcsolási rajza

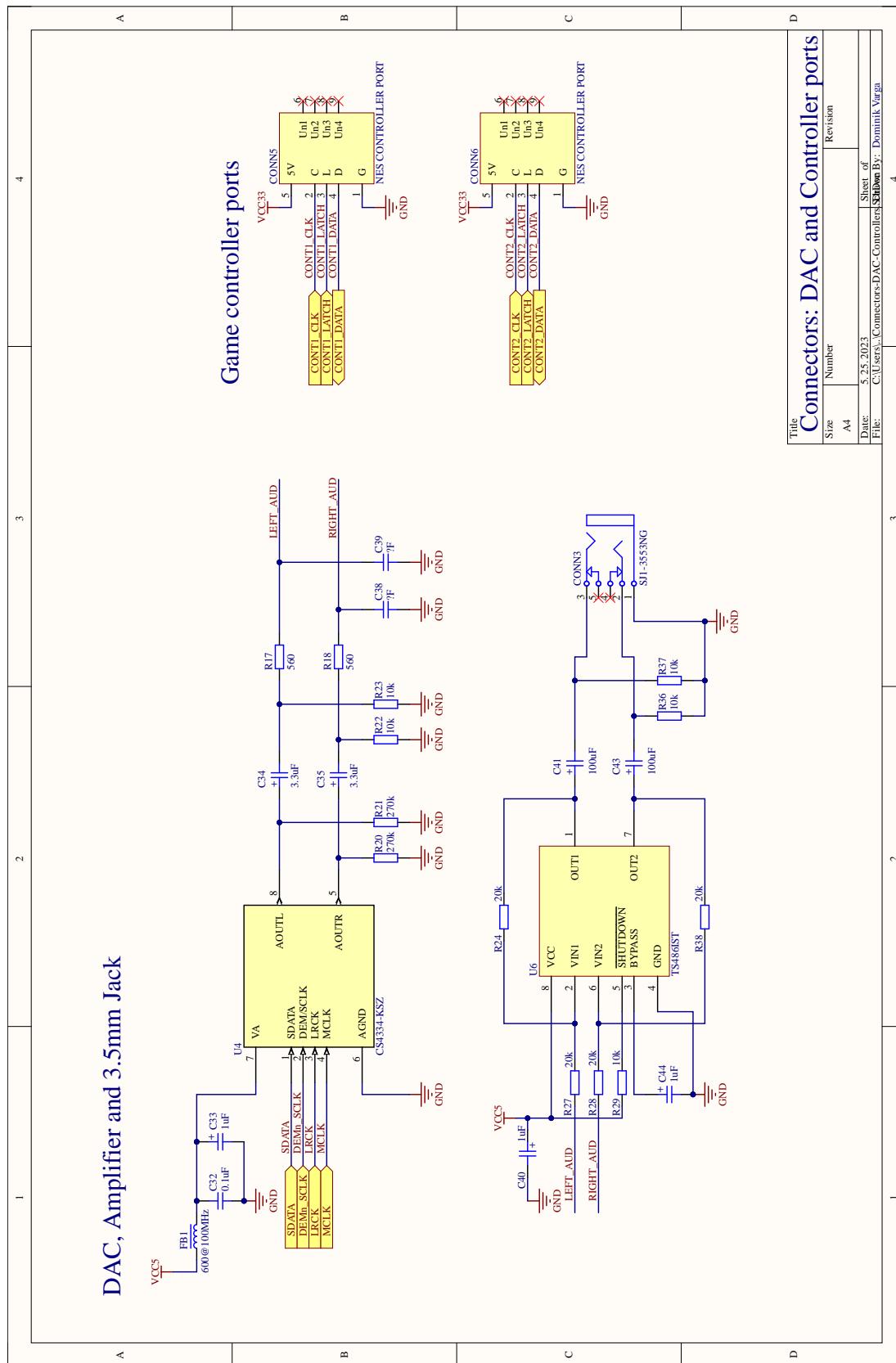
F.3.1. Tápegység

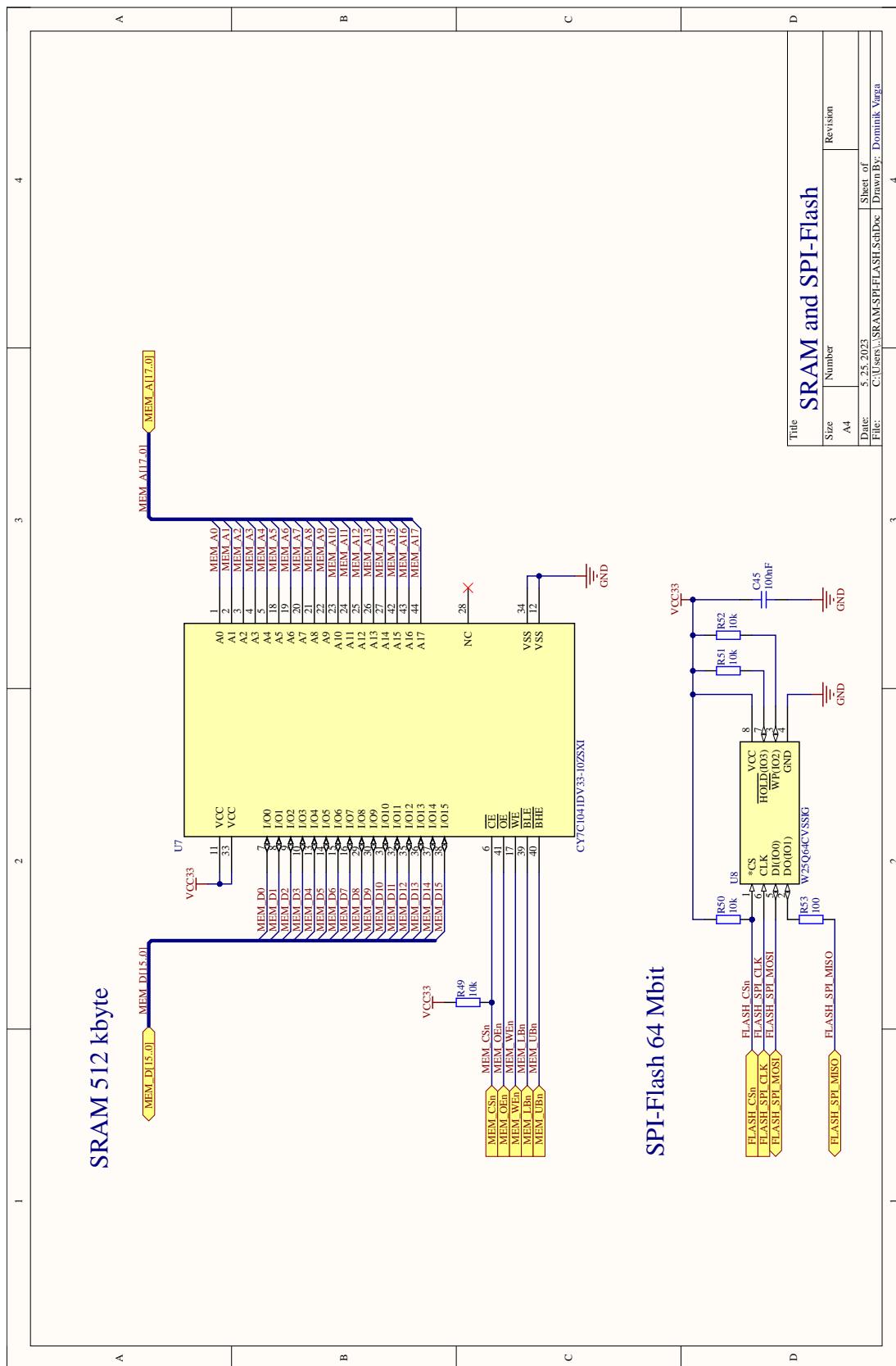
F.3.2. HDMI és MicroSD kártya csatlakozó

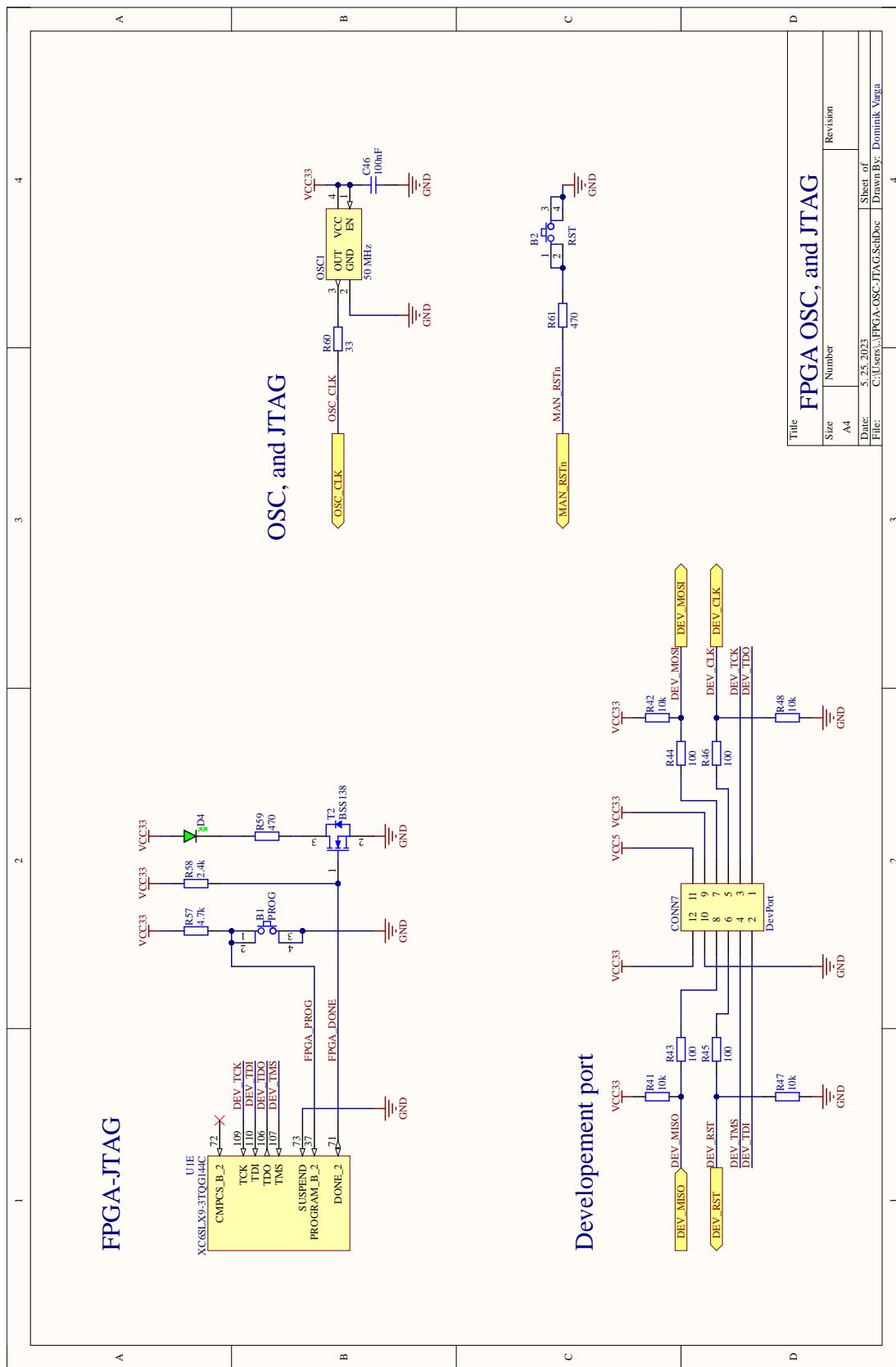
F.3.3. DAC, erősítő és kontroller áramkörök

F.3.4. SRAM és SPI-Flash

F.3.5. FPGA OSC és JTAG

F.3.6. FPGA IO bankok

